

DB 4 juli 2018
Bijlage 7.1

AB 4 juli 2018
Bijlage 2.1

Jaarstukken 2017

Deel 1: Jaarverslag 2017

DEEL 1: JAARVERSLAG 2017

1	Inleiding en Samenvatting.....	2
1.1	Kernagenda en speerpunten.....	2
1.2	Speerpunten.....	2
1.3	De financiën in 2017.....	5
1.4	Voorstel resultaatbestemming 2017.....	7
2	Kerntaken.....	8
2.1	Concrete activiteiten en resultaten in 2017.....	8
2.1.1	Platform.....	8
2.1.2	Regionaal Beleid.....	10
2.1.3	Programmering.....	12
2.1.4	Monitoring.....	17
2.1.5	Instrumentontwikkeling.....	17
2.1.6	Lobby.....	18
2.2	Besteding werkbudgetten 2017.....	18
2.3.	Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling.....	19
2.4.	Financieel overzicht programma kerntaken.....	19
3	Flexibele Schil.....	22
4	Bedrijfsvoering en Regiobijdragen.....	24
4.1	Bedrijfsvoering.....	24
4.2	Kernformatie en bezetting.....	24
4.3	Frichtiekosten.....	25
4.4	Financieel overzicht programma bestuur, bedrijfsvoering en regiobijdragen.....	26
5	Gemeenschappelijke Diensten (GBRD).....	28
6	Paragrafen.....	30
6.1	Financiën.....	30
6.2.	Reserves en voorzieningen.....	33
6.2.1	Reserves.....	33
6.2.2	Voorzieningen.....	34
6.2.3	Financiële Kengetallen.....	35
6.2.4	Risicobeheersing.....	36
6.3	Financiering.....	38
6.4	Bedrijfsvoering.....	40

DEEL 2: JAARREKENING 2017

Zie apart document

1 Inleiding en Samenvatting

In 2014 is gestart met de nieuwe invulling van de regionale samenwerking in Parkstad nadat door de raden van de acht deelnemende gemeenten in oktober 2013 was ingestemd met de uitgangspunten voor de toekomstige regionale samenwerking voor wat betreft de kernagenda, de bestuurlijke inrichting, het Regiobureau en de met deze samenwerking samenhangende financiën. Sindsdien is de samenwerking verder uitgediept en hebben de bestuurscommissies binnen de kernagenda een groot aantal activiteiten ontplooid en in gang gezet. In de jaarstukken wordt daarvan verslag gedaan in relatie tot de in 2017 beschikbaar gestelde middelen. De jaarstukken bestaan uit 2 delen:

1. Het jaarverslag 2017 met een inhoudelijke en financiële verantwoording ingedeeld naar de in de begroting 2017 opgenomen programmastructuur en aangevuld met de verplichte paragrafen.
2. De jaarrekening 2017 ingedeeld in balans en winst- en verliesrekening, inclusief toelichtingen.

Voor de opbouw van de beide documenten wordt verwezen naar de inhoudsopgave.

1.1 Kernagenda en speerpunten

In de regionale samenwerking is er een cruciale rol weggelegd voor de vier bestuurscommissies, samengesteld uit de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten. De bestuurscommissies zijn gegroepeerd rondom de vier kernthema's:

- Wonen en herstructurering
- Ruimte
- Mobiliteit
- Economie en toerisme

Naast de taken en bevoegdheden van de bestuurscommissies heeft het dagelijks bestuur taken op het terrein van regionale samenwerking (organisatie van de bestuurlijke samenwerking in Parkstadverband, regio- en grensoverschrijdende samenwerking, regiobijdragen, verdeling van middelen en bedrijfsvoering).

1.2 Speerpunten

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de activiteiten en resultaten in 2017 binnen de kernthema's. Parkstad is binnen de kerntaken op een groot aantal terreinen actief. Deze ambities komen voort uit wat de gemeenten van Parkstad vragen om regionaal zaken op te pakken en te ontwikkelen. Daarbinnen is sprake van een beperkt aantal speerpunten, die – gelet op de beperkte middelen en personele capaciteit – in de uitvoering van 2017 prioriteit hebben gekregen. Die prioriteiten (die als zodanig zijn opgenomen in het jaarplan 2017) zijn in belangrijke mate ontleend aan de Ontwikkelagenda Parkstad, die op 3 maart 2015 door de 8 colleges is vastgesteld

Uitvoering speerpunten 2017	
1. PALET BC Ruimte	In 2017 is gewerkt aan de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma PALET 3.0. Daarbinnen zijn regionale samenwerking, efficiënt werken en het creëren van massa binnen projecten speerpunten. Een aantal projecten op het terrein van energiebesparing en duurzame energieopwekking is in 2017 opgestart via de PALET-Broedkamer en Thematafels waarbij gemeenten, Parkstad of externe partijen de trekkers zijn. Onder andere is gestart met het Zonnepanelenproject Parkstad (het grootste in Nederland); Nuth is in december 2017 alsnog aangehaakt. De gemeenten hebben ervoor gekozen om de centrale projectadministratie bij Parkstad onder te brengen. Er is een twintigtal informatiebijeenkomsten gehouden. De tussenstand na één jaar (per 31 december 2017) is dat er 2.357 deelnemers zijn en er nog 307 offertes in de pijplijn zitten.
2. Intergemeentelijke Structuurvisie / Regionale Omgevingsvisie	In 2017 is gestart met het ontwikkelen van een regionaal afstemmingsdocument c.q. een regionale bouwsteen. Deze dient die als kader voor gemeentelijke omgevingsvisies, die gemeenten ingevolge de aanstaande Omgevingswet komende jaren dienen op te stellen.

Uitvoering speerpunten 2017	
BC Ruimte	<p>Doel is in gezamenlijkheid een instrument te ontwikkelen om integraal (i.p.v. sectoraal) en op regionaal schaalniveau (vanwege het gemeentegrens overstijgende karakter van de problematiek en opgaven) te kunnen sturen op ruimtelijke ontwikkelingen en programma's.</p> <p>Parkstad participeert in dat kader in de periode maart 2017 – maart 2018 in een landelijk programma 'pilots omgevingsvisies' van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en is één van de twaalf pilots.</p>
3. Duurzame mobiliteit BC Mobiliteit	<p>Stimuleren openbaar vervoer, grensoverschrijdend OV</p> <p>Er is een bedrag van € 2,0 miljoen (verdeeld over 3 jaren) vrijgemaakt als bijdrage aan de realisatie van het project spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf</p> <p>Stimuleren fietsgebruik</p> <p>Samen met Provincie en gemeenten is gewerkt aan het stimuleren van het fietsen, in wijken en kernen, maar ook op utilitair, recreatief en toeristisch vlak.</p> <p>Vergroten deelname (elektrische) deelfietsen: In Kerkrade-centrum is een station van Akens e-fietsdeelnetwerk Velocity-Aachen geïnstalleerd, het eerste grensoverschrijdende fietsdeelsysteem van Nederland en Duitsland.</p> <p>Actieplan duurzame mobiliteit: Met de themasessie Mobiliteit in Transitie is tijdens Festival van de Toekomst het proces gestart om eind 2018 te komen tot een gedragen actieplan duurzame mobiliteit voor Parkstad Limburg</p> <p>Grensoverschrijdende samenwerking Deze samenwerking op het gebied van mobiliteit vindt met name plaats met AVV/NVR, StädteRegion Aachen, Stadt Aachen, de AG Charlemagne, vervoerders en netwerkbeheerders, de Provincie en de betrokken Parkstadgemeenten.</p>
4. Leisure BC Economie en Toerisme	<p>Met een innovatieplatform met toeristische ondernemers is een ambitiedocument en toekomstagenda als ontwikkelrichting voor toerisme in Parkstad opgesteld. In een gelijkaardig waardenplatform wordt nagedacht over de richting voor de toeristische identiteit van de regio.</p> <p>Voor de Leisurering is de etalage GaiaZoo uitgevoerd en gestart met de pilot van de innovatieve Buitenring in Brunssum/Onderbanken als eerste onderdelen van de inbedding van de Buitenring (Leisurering). Dit om de natuur, landschap en attracties beter zichtbaar te maken en te etaleren. Naast de bereikbaarheid en verkeersveiligheid, wordt met de Leisurering met name het gebruik en het maatschappelijk nut van de Buitenring versterkt.</p> <p>Met de Zuid-Limburgse gemeenten en de Provincie is een plan van aanpak gemaakt om te komen tot een visie vrijetijdseconomie Zuid-Limburg. Een plan als POL uitwerking dat ook met partners uit de sector zal worden gemaakt.</p> <p>In 2017 is met allerlei activiteiten het jaar afgesloten waarin Parkstad beloond werd als de regio met de meest duurzame toeristische transformatie van de wereld (de WTTC Award 2016). Zo is de eerste Dit is parkstad Nacht met succes georganiseerd.</p>
5. Retail BC Economie en Toerisme	<p>Eind 2017 hebben alle Zuid-Limburgse gemeenteraden inclusief de acht gemeenteraden in Parkstad de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) vastgesteld als kaderstellend beleid voor de thema's retail, bedrijventerreinen en kantoren.</p> <p>In januari 2017 is Parkstad – vooruitlopend op de SVREZL – in samenwerking met de provincie gestart met een traject om te komen tot een uitvoeringsprogramma</p>

Uitvoering speerpunten 2017	
	retail voor Parkstad. Daarvoor is als cofinanciering een bijdrage van de provincie verkregen van € 120.000.
6. Woonvisie, Woningmarkt-programmering en Prestatieafspraken BC Wonen en Herstructurering	In 2017 zijn de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg en de Regionale Woonvisie door alle Parkstadgemeenten vastgesteld. Dat was het startsein om de overstap te maken van beleid naar uitvoering. Dit heeft geresulteerd in een Uitvoeringsprogramma Wonen Zuid-Limburg en in een Regionaal en Lokaal Uitvoeringsprogramma Parkstad Limburg. Daarnaast zijn diverse beleidsregels als duiding van de SVWZL vastgesteld door het BO Wonen, Parkstad Limburg en de 18 gemeenten in Zuid Limburg. In het najaar is gestart met de actualisering van de woningmarktprogrammering en met de voorbereiding van de prestatieafspraken 2018.
7. Aanpak Particulier Bezit BC Wonen en Herstructurering	In 2017 zijn de eerste pilots van het programma Particulier Bezit in uitvoering genomen. Deze worden gefinancierd uit de middelen die in 2016 daarvoor beschikbaar zijn gesteld. Vanuit de beschikbare middelen van de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling is voor de periode 2017-2020 aanvullend € 3,4 miljoen (€ 850.000 per jaar) vrijgemaakt voor de Aanpak Particulier Bezit.
8. Inzet gelden bevolkingsdaling Bestuurscommissies en Dagelijks bestuur	Sinds 2016 krijgen de Parkstadgemeenten 5 jaar lang € 3,9 miljoen per jaar uitgekeerd op basis van de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling. In Parkstadverband is besloten hiervan € 2.933.000 per jaar (75%) regionaal in te zetten. In april 2017 is na advies van de Bestuurscommissies door het Dagelijks Bestuur een besluit genomen over toekenning van de krimpgelden tranche 2017. zijn in samenspraak met de Bestuurscommissies de projecten geselecteerd die in aanmerking kwamen voor financiering uit de krimpgelden en zijn hiervoor middelen toegewezen. Aan de volgende projecten is in 2017 een bijdrage toegekend: <ul style="list-style-type: none"> • Startfase Herstructurering Bedrijventerreinen Oostflank Brunssum • Aureliushof Heerlen • Slot Schaesberg • Revitalisering kernwinkelgebied Nuth • Ransdaal Toekomstbestendig • Fietsverbinding Sijperveld – Aken • Programmatische aanpak particulier bezit (voor de tranches 2017 t/m 2020) Tevens is in overeenstemming met besluitvorming in 2016, vanuit de tranche 2017 een bijdrage geleverd aan de spoorverdubbeling in kader van de intercity naar Aken.
9. Regiobranding	Regiobranding is in 2017 ingebed in de activiteiten als follow up op de toekenning van de WTTC Award. Dit traject is afgerond tijdens het Festival van de Toekomst met een ambassadeursborrel. Met een vervolg op de regiobranding is in 2017 een voorzichtig begin gemaakt.
10. Samenwerking Bestuurscommissies en Dagelijks bestuur	Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in de zomer 2016 aangegeven te willen verkennen op welke wijze met welke opgaven regio specifieke samenwerking tussen Rijk, provincies en regio's een nieuwe impuls kunnen worden gegeven. In 2017 is een intensief en dynamisch proces doorlopen met als einddoel een Regiodeal Parkstad. Hiertoe is een concept propositie uitgewerkt voor Fase 1 betreffende de thema's energietransitie, wonen en retail. In fase 2 zou sprake kunnen zijn van een doorontwikkeling voor onderwerpen als Grensoverschrijdende Samenwerking en Economische Structuurversterking. Ook de Provincie Limburg bekijkt welke mogelijkheden er zijn om een Regiodeal te sluiten en op welke wijze dit al dan niet samen vorm gaat krijgen.

Uitvoering speerpunten 2017

	<p>Op 14 en 15 september werd het Festival van de Toekomst gehouden. Geconstateerd kan worden dat het festival een succes was:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De vooropgestelde doelen, zoals het profileren als voorbeeldregio en het versterken van de samenwerking met andere krimpregio's, zijn in belangrijke mate bereikt. • Bezoekers hebben laten weten dat ze erg enthousiast waren over het concept van het festival, waarbij theorie en praktijk elkaar op een mooie wijze aanvulden. <p>Er wordt nagedacht over de wijze waarop hier een vervolg aan kan worden gegeven.</p> <p>De wijze waarop de samenwerking inhoud wordt gegeven heeft extern de aandacht getrokken. Parkstad is in 2017 genomineerd voor de prijs van de beste overheidsorganisatie 2017. Dit leverde een finaleplaats op in november 2017, samen met 2 andere (grote) organisaties. Uiteindelijk moest Parkstad de eer laten aan Staatsbosbeheer. De waardering voor hetgeen met onze kleine organisatie bereikt is in de samenwerking binnen en buiten Parkstad was onmiskenbaar groot.</p>
--	--

1.3 De financiën in 2017

De begroting 2017 was gebaseerd op de uitgangspunten van de regionale samenwerking met een beperkt activiteitenbudget (structureel € 500.000 per jaar) voor de Kernagenda. Daarnaast werd rekening gehouden met de kosten van de transitie (frictie) en met overlopende verplichtingen van de Buitenring.

Deze activiteiten werden gedekt door de gemeentelijke bijdragen aan Parkstad die in 2017 uitkwamen op € 3,0 miljoen¹. Ten opzichte van 2016 was dat een teruggang van € 0,9 miljoen (2016: € 3,9 miljoen).

Verdeling regiomiddelen in begroting 2017	Bedrag x € 1.000
➤ Werkbudget activiteiten	500
➤ Buitenring	400
➤ Regionale initiatieven	947
➤ AG Charlemagne (flexibele schil)	50
➤ Loonkosten kernformatie	889
➤ Bedrijfsvoering	235
Totaal budgetten	3.021

De totale begroting van Parkstad was in 2017 omvangrijker door inkomsten van derden en de inzet van reserves. Na verwerking van de 1^e (jaarplan 2017) en de 2^e (bestuursrapportage 2017) begrotingswijziging zag de begroting 2017 van Parkstad² er als volgt uit:

¹ Exclusief GBRD

² Exclusief GBRD

Budgetten in begroting 2017	Na 1 ^e wijziging 2017	Na 2 ^e wijziging 2017
➤ Werkbudget activiteiten	890	890
➤ Activiteiten decentralisatie uitkering Bevolkingsdaling	2.933	2.933
➤ Buitenring	400	400
➤ Regionale initiatieven	947	947
➤ AG Charlemagne (flexibele schil)	50	50
➤ Administratieve ontzorging zonnepanelen	452	452
➤ Projecten bestuurscommissies		520
➤ BDU		2.247
➤ Loonkosten kernformatie	924	924
➤ Bedrijfsvoering	240	240
➤ Frictiekosten	186	199
Totaal budgetten	7.022	9.802
➤ Bijdragen gemeenten	3.021	3.021
➤ Gemeentefonds: Decentralisatie uitkering Bevolkingsdaling	2.933	2.933
➤ Projectbaten	452	972
➤ BDU		2.247
➤ Inzet reserve werkbudgetten	350	350
➤ Inzet frictiereserve	266	279
Totaal dekking	7.022	9.802

In 2017 was er aldus sprake van een omzet van € 9,8 miljoen, exclusief de desintegratie- en frictiekosten van GBRD.

In 2017 was er voor activiteiten passend binnen de werkbudgetten van de bestuurscommissies en het dagelijks bestuur totaal € 890.000 beschikbaar:

1. Structureel € 500.000 per jaar conform de uitgangspunten regionale samenwerking
2. Structureel € 40.000 voor lobby, tot en met 2019 gedekt uit de frictiereserve'
3. Incidenteel € 350.000 uit de niet bestede gelden 2016 (inzet reserve werkbudgetten algemeen bestuur)

Volgens de jaarrekening komt het financiële resultaat in 2017 uit op € 43.000 positief. Dit resultaat is als volgt opgebouwd:

Herkomst van rekeningresultaat 2017	Bedrag x € 1.000
➤ Overlopende kosten lobby 2016	- 12
➤ Bedrijfsvoering en formatie	- 14
➤ Frictiekosten	- 18
➤ Vrijval deel voorziening dubieuze debiteuren	25
➤ Incidentele vrijvallende programmagelden voorgaande jaren	62
Rekeningresultaat 2017	43

In de jaarrekening 2016 zijn voor lobby abusievelijk alleen de bedragen opgenomen die waren gefactureerd op 31 december 2016. Daardoor werden in 2016 alleen de kosten t/m augustus 2016 verantwoord. In 2017 zijn – naast de kosten van 2017 – ook de kosten van september – december 2016 verantwoord. Hierdoor zijn de kosten in 2017 administratief gezien € 12.000 hoger dan geraamd.

De kosten voor de bedrijfsvoering en de loonkosten voor de kernformatie zijn € 14.000 hoger dan begroot. Een van de oorzaken is dat de autonome loonstijging (de gevolgen van cao-afspraken en werkgeverspremies en –belastingen) in 2017 hoger was dan in de begroting geraamd. Daarnaast was er sprake van kleinere mee- en tegenvallers en overlopende kosten uit 2016.

Er is voor een bedrag van € 18.000 meer aan frictiekosten verantwoord dan begroot. De oorzaak daarvan is dat in 2017 extra kosten zijn verantwoord verband houdende met het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. Dit heeft betrekking op de uitvoering van een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en het verbeteren van de klimaatbeheersing. Hiervoor waren binnen de begroting van Parkstad geen reguliere budgetten beschikbaar.

In de jaarrekeningen van de afgelopen jaren is er standaard een bedrag opgenomen van € 40.000 als voorziening voor dubieuze debiteuren. De hoogte en de samenstelling van de debiteuren is echter zodanig dat een voorziening van € 15.000 volstaat. Daardoor valt in 2017 incidenteel een bedrag vrij van € 25.000.

In 2017 is een bedrag vrijgevallen van € 62.000. Dit bedrag stond sinds 2005 als nog te betalen bedrag op de balans. Het betreft het niet bestede deel van de destijds toegekende programmagelden voor maatschappelijke ontwikkeling.

De algehele conclusie ten aanzien van het financiële resultaat is dat de afwijking per saldo slechts € 43.000 bedraagt ten opzichte van een omzet van bijna 10 miljoen.

1.4 Voorstel resultaatbestemming 2017

Het financiële resultaat over 2017 is een saldo van kleinere mee- en tegenvallers. Het voorstel is om – uitgaande van de herkomst van de onderdelen van het resultaat – hieraan een bestemming te geven. Dit leidt concreet tot het volgende voorstel.

Herkomst van rekeningresultaat 2017	Voorstel bestemming	Bedrag x € 1.000
➤ Overlopende kosten lobby 2016	Dekking frictiereserve	- 12
➤ Bedrijfsvoering en formatie	Dekking uit frictiereserve	- 14
➤ Frictiekosten	Dekking uit frictiereserve	- 18
➤ Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	Toevoegen aan frictiereserve	25
➤ Incidentele vrijvallende programmagelden voorgaande jaren	Toevoegen aan reserve werkbudget	62
Rekeningresultaat 2017		43

Per saldo wordt voorgesteld een bedrag van € 19.000 te onttrekken aan de frictiereserve en een bedrag van € 62.000 te storten in de reserve werkbudget algemeen bestuur.

Het voorstel om een bedrag van € 19.000 te onttrekken aan de frictiereserve is gebaseerd op de volgende overwegingen:

- De kosten voor lobby worden tot en met 2019 gedekt uit de frictiereserve.
- Parkstad beschikt niet over een reserve bedrijfsvoering om mee- en tegenvallende kosten in de bedrijfsvoering over de jaren heen te verevenen. Daarom wordt voorgesteld dit jaar de overschrijding op de bedrijfsvoering en de formatie te dekken uit de frictiereserve en de vrijval voorziening dubieuze debiteuren ook hierin te betrekken.
- Het past volledig in het doel van de frictiereserve om de hogere kosten voor frictie daaruit te dekken.

Het is staand beleid om programmagelden, die in enig jaar niet worden besteed, beschikbaar te houden voor programma-activiteiten in het daaropvolgende jaar. In lijn hiermee heeft het algemeen bestuur op 12 oktober 2016 (in het kader van de bestuursrapportage 2016) besloten:

1. Tot het instellen van een reserve werkbudget Algemeen Bestuur (en de afzonderlijke reserves op te heffen);
2. De in enig jaar overblijvende middelen uit de werkbudgetten toe te voegen aan de reserve werkbudget Algemeen Bestuur.

Vanuit een bestendige gedragslijn wordt dan ook voorgesteld de vrijvallende programmagelden ad € 62.000 toe te voegen aan de reserve werkbudget en in 2018 in te zetten voor de realisering van de kernactiviteiten van Parkstad.

2 Kerntaken

2.1 Concrete activiteiten en resultaten in 2017

Naast de speerpunten zijn binnen Parkstad in 2017 een veelvoud van activiteiten uitgevoerd binnen de kernthema's. Hierna volgt een overzicht, waarbij de activiteiten zijn ingedeeld naar de hoofdfuncties:

- Platform
- Regionaal beleid
- Regionale Programmering
- Monitoring
- Instrumentontwikkeling
- Lobby

2.1.1 Platform

Samenwerking binnen Parkstad

Parkstad vormt in de eerste plaats een platform voor bestuurlijke afstemming en besluitvorming op de kernagenda thema's. In dat kader is het afgelopen jaar een scala aan activiteiten georganiseerd. Ze vormen de basis van de samenwerking en doen een aanzienlijk beroep op de personele capaciteit, die wordt ingezet voor de voorbereiding en de uitvoering van:

- vergaderingen van het algemeen en het dagelijks bestuur;
- vergaderingen per afzonderlijke Bestuurscommissie;
- gezamenlijke bijeenkomsten van de voorzitters van de bestuurscommissies en de voorzitter van het dagelijks bestuur;
- raadsinformatiebijeenkomsten;
- college-regiomiddagen,
- nieuwsbrieven;
- grensoverschrijdende samenwerking in de AG Charlemagne ondersteund via periodieke overleggen op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Samenwerking en externe oriëntatie

Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL)

De afgelopen jaren heeft Parkstad verder geïnvesteerd in de samenwerking op Zuid-Limburgs niveau, dat onder meer zijn beslag heeft gekregen in de uitwerkingen van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) zoals de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg en de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg. In 2016 hebben de 18 Zuid-Limburgse colleges en het college van GS de 'Bestuursovereenkomst Regionale Afspraken Zuid-Limburg' ondertekend. Naar aanleiding van de POL-uitwerkingen is deze Bestuursovereenkomst in 2017 geactualiseerd, besluitvorming hierover vindt begin 2018 plaats.

MKB Parkstad

De afstemming met MKB Parkstad is, met name voor de SVREZL-thema's bedrijventerreinen, kantoren en vooral retail, verder geïntensiveerd door middel van structureel overleg tussen Parkstad en de Commissie Retail van MKB Parkstad. Daarnaast participeert MKB Parkstad in diverse gebiedsontwikkelingsprocessen en – projecten die in het kader van het Uitvoeringsprogramma Retail zijn gestart met gemeenten, supermarktketens, Streetwise en ondernemersverenigingen. Tevens wordt in voorkomende gevallen van casuïstiek – zowel binnen als buiten Parkstad - de afstemming gezocht met MKB Parkstad.

Energieconvenant Zuid-Limburg

Op 14 september 2017 is tijdens het Festival van de Toekomst door 18 Zuid-Limburgs gemeenten het Energieconvenant Zuid-Limburg ondertekend. Parkstad heeft een belangrijke trekkersrol vervuld in de voorbereidingen van dit Convenant. De samenwerking in Zuid-Limburg over energietransitie was reeds georganiseerd via de POL-uitwerking Energie en de landelijke VNG-alliantie Verduurzaming Koopwoningen. Het Convenant vormt de basis om in Zuid-Limburg de energietransitie te versnellen, waarbij is afgesproken dat alle gemeenten een energietransitievisie en uitvoeringsprogramma opstellen en waarbij voorbeeldprojecten als blauwdruk in gemeenten worden uitgerold.

Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg/Regionale en Lokale Woonvisie 2017-2021

Door het gezamenlijk opstellen van kaders als de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg en de Regionale en Lokale Woonvisie 2017-2021, is de samenwerking op Zuid-Limburgse schaal en de thematische afstemming tussen de gemeenten binnen Parkstad nóg beter dan voorheen uit de verf gekomen. Door de samenwerking bij Wonen op Zuid-Limburgse schaal, wordt het beleid van Parkstad steeds verder -ook buiten de regio- uitgerold. Het agenderen van kwalitatieve vraagstukken is op beide schaalniveaus meer tot zijn recht gekomen. Daarbij is de rol en de input van partners in de markt nog belangrijker geworden. Mede als gevolg van gewijzigde wetgeving.

Bij thema's waarbij diversiteit in beleid tussen gemeenten of tussen de drie subregio's in Zuid-Limburg bestaat, wordt door bijvoorbeeld de provincie, corporaties en zorgpartijen aangedrongen op meer gezamenlijke afstemming om tot betere of effectievere maatregelen te komen.

De samenwerking tussen de Bestuurscommissie Wonen en Herstructurering, de corporaties verenigd in het ROW en huurdersbelangenorganisaties verenigd in het ROH is in 2017 versterkt. De agenda's van de drie organisaties zijn op grond van de Structuurvisie Wonen Zuid Limburg en de Regionale Woonvisie strategisch sterker aan elkaar verbonden en geïntensiveerd.

Dit heeft geleid tot het opstellen van Regionale prestatieafspraken, de zogenaamde Regionale samenwerkingsagenda die binnen Parkstad samen met 5 gemeenten, 7 corporaties en huurdersbelangenorganisaties die in het ROH verenigd zijn, zijn opgesteld.

Prestatieafspraken zijn lokaal geborgd in de wetgeving en "dwingen" de drie partijen tot verregaande afstemming over hun bijdrage aan de volkshuisvestelijke opgaven binnen een gemeente. Regionale prestatieafspraken zijn daarentegen niet geborgd in de wet. De regionale samenwerkingsagenda is dus gebaseerd op vrijwillige betrokkenheid en kent daardoor een hoge mate aan intrinsiek commitment van de deelnemende partijen.

Er is overeenstemming bereikt over het concreet invullen van de thema's uit de Regionale en lokale Woonvisie 2017-2021: Particuliere woningvoorraad, betaalbaarheid en beschikbaarheid van sociale huurwoningen, afstemming van wonen en zorg, huisvesting van urgente doelgroepen, verduurzaming en energetische prestaties, investeringen in de vrije sector huur en inzet voor leefbaarheid. Het betreft thema's, waarbij het voor de hand ligt ze op regionaal niveau af te stemmen en overeen te komen en waarbij indien nodig op lokaal niveau nog specifiek maatwerk en uitwerking op projectniveau kan plaatsvinden. Daarbij geldt, dat bepaalde aspecten van het thema Wonen en Zorg op het bord van de gemeenten liggen. Deze gemeentelijke taken (WMO, zorg en welzijn) zijn van grote invloed zijn op volkshuisvestelijke vraagstukken en daarmee op de kwantitatieve en kwalitatieve woningmarktprogrammering, maar zijn niet gelinkt aan de kernagenda van Parkstad Limburg en zullen dan ook op andere bestuurlijke tafels in de regio eventueel hun vervolg moeten krijgen.

Regiodeal

De samenwerking met BZK heeft in 2017 via het krimpteam (dat in 2016 qua samenstelling volledig gewisseld was) een nieuwe impuls gekregen. Zowel binnen de regio als op de schaal van Zuid-Limburg heeft Parkstad bureau de samenwerking met het Rijk sterk uitgebreid. Door intensieve uitwisseling over de thema's die in het kader van krimp specifiek voor Parkstad essentieel zijn is het krimpteam zoveel mogelijk meegenomen in de ambitie van Parkstad. Dit heeft ertoe geleid, dat diverse pilotprojecten van wonen in het voorjaar van 2017 zijn afgestemd met diverse departementen van het Rijk. Naar aanleiding hiervan heeft het Rijk concreet aangegeven met Parkstad de verkenning voor een eventuele regiodeal te willen aangaan.

Gelijktijdig heeft BZK een open oproep aan alle regio's in Nederland gedaan om op voorhand geen partijen uit te sluiten. Hierop hebben in totaal 10 steden/ regio's (waaronder Parkstad Limburg en mede namens Parkstad, Zuid-Limburg voor het onderdeel Wonen) positief gereageerd. Op grond van een selectieprocedure heeft BZK besloten slechts met twee partijen echt concreet te gaan werken aan de verkenning van een regiodeal, namelijk Stadsregio Parkstad Limburg en de Achterhoek. In geval van Parkstad heeft dit traject geleid tot een verbreding van de afstemming met het rijk op het gebied van wonen naar de thema's die voorliggen in een integrale Parkstad Propositie waarvan het proces in 2018 zijn beslag krijgt.

Grensoverschrijdende samenwerking mobiliteit

Deze samenwerking vindt met name plaats met AVV/NVR, StädteRegion Aachen, Stadt Aachen, de AG Charlemagne, vervoerders en netwerkbeheerders, de Provincie en de betrokken Parkstadgemeenten. Deze formele partners zijn vergelijkbaar met de partners voor andere mobiliteitsnetwerken, zoals bv RWS, Provincie, Regio, Gemeenten en partners aan Duitse zijde bij hoofdwegen van de betreffende overheden, bv de Binnen- en Buitenring, de provinciale verbinding naar Duitsland ter hoogte van Landgraaf (L42n), de A79, A76/E314/A4 etc. Ook daar vindt vanuit Parkstad afstemming plaats met oog voor omgeving, verduurzaming, benutting en hergebruik

2.1.2 Regionaal Beleid

Energietransitie

In 2015 hebben de acht gemeenteraden unaniem het kaderstellende energietransitiebeleid (Parkstad Limburg Energietransitie: PALET 1.0 en 2.0) vastgesteld. In 2016 heeft de bestuurscommissie ruimte dit beleid omgezet in een regionaal uitvoeringsprogramma PALET 3.0, waarbij de ambitie om in 2040 een energieneutrale regio te zijn is vertaald in concrete acties en projecten voor de eerste periode 2016-2020 en waarbij in 2020 minimaal 8% van de doelstelling tot 2040 moet zijn gerealiseerd. PALET 3.0 is tot stand gekomen door een intensieve samenwerking in de PALET-Broedkamer tussen Parkstad, de acht gemeentelijke energiecoördinatoren en externe experts. De innovatieve werkwijze en de gestructureerde procesmatige aanpak van PALET mag rekenen op landelijke aandacht. Zo is Parkstad een aantal keren uitgenodigd om in den lande PALET toe te lichten, wordt PALET gekopieerd in steden en regio's en komt PALET terug in landelijke vakbladen (bv. Ruimte + Wonen, editie december 2017). De VNG heeft Parkstad benoemd tot één van de drie koplopers in Nederland als het gaat om regionale energiestrategieën. De gemeente Schinnen heeft in 2017 – in het kader van het opgaan in de nieuwe gemeente Beekdaelen – besloten om het PALET-beleid uit Onderbanken en Nuth over te nemen.

Intergemeentelijke Structuurvisie / Omgevingsvisie

Met het oog op de veranderende ruimtelijke ordeningswetgeving (Omgevingswet), is de bestuurscommissie Ruimte in 2016 gestart met een voorbereidingstraject/analysefase om te onderzoeken welk planologisch-juridisch instrument sturing kan geven aan de toekomstige ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio. De vigerende intergemeentelijke structuurvisie uit 2009 vormt het uitgangspunt, aangevuld met de mid-term review uit 2015, het POL en de actuele POL-uitwerkingen zoals SVREZL. Om te onderzoeken welk instrument het meest geschikt is, heeft Parkstad vanaf maart 2017 deelgenomen aan een landelijk programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' in de 'pilots omgevingsvisie'; Parkstad is één van de 12 pilots. In 2018 wordt gewerkt aan een regionaal afstemmingsdocument als oplegger van 8 gemeentelijke omgevingsvisies.

Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL)

In 2017 is de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg vastgesteld door alle 18 Zuid-Limburgse gemeenten. Deze visie is een doorvertaling van het reeds in 2010 ingezette beleid in Parkstad op het gebied van retail. Hierin zijn afspraken gemaakt over de thema's kantoren en bedrijventerreinen. Door het opstellen van deze structuurvisie is de samenwerking op Zuid-Limburgse schaal verder uitgebouwd.

Retail

Onder regie van de Bestuurscommissie Economie & Toerisme is de Retailstructuurvisie geactualiseerd en ingebracht in de SVREZL. Dit heeft op Zuid-Limburgse schaal geresulteerd in een uniforme retailpiramide, afbakening per winkelgebied en spelregels. Deze onderdelen zijn vervat in de SVREZL die eind 2017 door alle 18 gemeenteraden is vastgesteld.

Tevens vindt op Zuid-Limburgse schaal afstemming en (bestuurlijke) advisering plaats over casuïstiek betreffende detailhandel (en bedrijventerreinen en kantoren). Het onderdeel retail wordt in Parkstad uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma Retail (zie onder programmering).

Bedrijventerreinen

Volgend uit de SVREZL is in 2017 gestart met de voorbereidingen om een Regionale Bedrijventerreinenvisie Parkstad uit te werken. Inmiddels zijn een aanbodinventarisatie, profileringen van de terreinen en aanbevelingen voor de bedrijventerreinenvisie uitgewerkt. Deze zijn in december 2017 door de Bestuurscommissie Economie & Toerisme vastgesteld als bouwstenen voor de verdere uitwerking. Naast deze visie wordt ook een uitvoeringsprogramma voorbereid, waarbij nadrukkelijk onderwerpen als herstructurering/revitalisering/ontwikkeling aan de orde komen.

Structuurvisie wonen

In 2016 is de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg door 18 gemeenten in procedure gebracht en door 16 gemeenten vastgesteld en daarmee zelfbindend voor die gemeenten. In 2017 hebben ook de laatste twee gemeenten de structuurvisie vastgesteld.

De structuurvisie (SVWZL) is een gezamenlijke, Zuid-Limburgse ruimtelijke visie op de woningmarkt. Daarmee hebben gemeenten expliciet uitgesproken dat ruimtelijke ontwikkelingen binnen de ene gemeente directe invloed hebben op andere gemeenten. Ook erkennen zij met deze gemeenschappelijke aanpak dat onderlinge concurrentie leidt tot negatieve effecten die uiteindelijk ten koste gaan van de kracht van de regio.

Het kader voor de SVWZL is het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL, 2014), met ruimtelijke principes, als "meer stad, meer land" (meer contrasten tussen stedelijk en landelijk gebied en concentreren van grootschalige ontwikkelingen in de steden) en dynamisch voorraadbeheer (eerst verbeteren wat er al is, in lijn met de al eerder van Rijksweg verplicht gestelde Ladder voor Duurzame Verstedelijking die voorschrijft om eerst naar de regionale behoefte te kijken en in hoeverre deze kan worden opgevangen in bestaand vastgoed, voordat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aan de orde kunnen zijn).

De werking van de structuurvisie is geborgd in een provinciale verordening die in december 2016 is vastgesteld. De provincie zal op basis van die verordening optreden tegen gemeenten die zich niet aan de beleidsafspraken uit deze visie houden. Enerzijds betreft het dus een vrijwillig commitment aan zelfbindende kaders, anderzijds wordt dwingend door de provincie toegezien op de naleving. In 2017 zijn de Bestuursafspraken geactualiseerd en ter besluitvorming aan de colleges en de drie subregio's voorgelegd. Dit traject was in 2017 nog niet afgerond.

Regionale en lokale Woonvisie

Sinds 1 juli 2015 is de herziene woningwet van kracht. Deze wet heeft de verhoudingen tussen gemeente, huurderbelangenverenigingen en woningcorporaties drastisch gewijzigd. In het kader van de wet dienen gemeenten over een Woonvisie te beschikken, waarop woningcorporaties een 'bod' kunnen doen om samen met gemeenten en huurdersorganisaties tot prestatieafspraken te komen.

Ook is de volkshuisvestelijke opgave binnen Parkstad en Zuid-Limburg sterk gewijzigd. De opgave is meer gericht op vervanging van en vernieuwing in de bestaande voorraad en herbestemming in plaats van op uitbreiding. De leegstandsproblematiek is verschoven van de huursector naar de koopsector.

Daarnaast hebben zich wijzigingen voorgedaan in het sociale domein, die ook grote effecten hebben op volkshuisvestelijke vraagstukken.

In 2016 en 2017 is een Regionale Woonvisie opgesteld met voor elke gemeente een lokale doorvertaling. In het voorjaar van 2017 heeft inspraak op de Woonvisie plaatsgevonden is ze vervolgens in alle 8 gemeenteraden vastgesteld. De regionale en lokale Woonvisie is in 2017 vertaald in een regionaal en in acht lokale uitvoeringsprogramma's. Met de uitvoeringsprogramma's wordt invulling gegeven aan lokaal, subregionaal en regionaal en provinciaal volkshuisvestingsbeleid en is de basis gelegd voor de lokale prestatie afspraken en de regionale samenwerkingsagenda met de corporaties en de huurdersbelangenorganisaties.

2.1.3 Programmering

PALET

In 2016 is het Uitvoeringsprogramma PALET 3.0 door de bestuurscommissie ruimte vastgesteld. In dit programma zijn voor de eerste uitvoeringsfase 2016-2020 acties, maatregelen en projecten benoemd die de komende jaren worden uitgevoerd om de energietransitie in Parkstad aan te jagen en in 2020 minimaal 8% van de opgave tot 2040 te realiseren. Inmiddels is naast de coördinerende Broedkamer een aantal thematafels (o.a. sociale woningvoorraad, zonneweides, windenergie, verduurzamen gemeentelijk vastgoed, communicatie) ingericht waarbij op specifieke onderdelen van het Uitvoeringsprogramma de diepgang wordt opgezocht en projecten worden uitgewerkt en voorbereid voor uitvoering.

Zonnepanelenproject Parkstad

In januari 2017 is gestart met de uitvoering van het grootste zonnepanelenproject voor particuliere huishoudens in Nederland: het Zonnepanelenproject Parkstad. Volta Limburg is namens de deelnemende gemeenten de serviceprovider en verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer, onderhoud en maandelijkse facturering ten aanzien van de zonnepaneleninstallaties. Er is een centrale website ingericht en via diverse kanalen wordt structureel gecommuniceerd over het project. De projectadministratie is op verzoek van de gemeenten centraal bij Parkstad georganiseerd via de Administratieve Eenheid. In 2017 zijn zo'n 20 informatiebijeenkomsten georganiseerd. Per 31 december 2017 zijn er 2.357 projectdeelnemers; nog 307 huishoudens hebben een offerte in beraad. De gemeente Simpelveld heeft wegens het grote succes al besloten om de 2^e tranche uit te voeren. In de 1e tranche is ruimte voor 3.300 huishoudens, vervolgens kunnen de gemeenten besluiten de optie te lichten voor een 2^e tranche voor wederom 3.300 huishoudens. Eind 2017 heeft de gemeente Nuth alsnog besloten om deel te nemen aan het Zonnepanelenproject Parkstad.

Stimuleren energiecoöperaties

Vanuit PALET wordt tevens een beroep gedaan op actieve inwoners die in hun straat, buurt of wijk nadenken over manieren om een bijdrage te leveren aan een energieneutraal Parkstad. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Midden- en Noord-Limburg, zijn in Parkstad zeer weinig energiecoöperaties actief. Samen met de Natuur- en Milieufederatie Limburg is in 2017 in Brunssum en Voerendaal een project gestart om inwoners via een drietal workshops te enthousiasmeren om een energiecoöperatie op te richten.

Regionaal Afwegingskader (RAK)

In het kaderstellende PALET-beleid zijn o.a. voor de modaliteiten zonne-energie en windenergie potentiekaarten opgenomen waarop kansrijke gebieden zijn aangewezen. In de vertaling van deze kaarten in concrete projecten hebben gemeenten aangegeven behoefte te hebben aan een afwegingskader. Bovendien heeft PALET ertoe geleid dat diverse (project-)ontwikkelaars uit binnen- en buitenland zich hebben gemeld met projectinitiatieven voor windenergie en zonne-energie, waarbij gebleken is dat nadere voorwaarden vanuit de publieke kant dienen te worden gesteld. Dit heeft geresulteerd in een concept-RAK, waarin tevens een 3D-tool is geïntegreerd die gemeenten in staat stelt om de ruimtelijke c.q. landschappelijke effecten van duurzame energieprojecten inzichtelijk te maken t.b.v. informatieavonden en planstudies.

Communicatie PALET

Om inwoners te bereiken en te enthousiasmeren over het thema energietransitie is een goede communicatie onontbeerlijk. Met communicatiebureau MANA is in samenwerking van de gemeenten en inwoners (via diverse klankbordsessies) een strategie ontwikkeld om PALET en diverse PALET-projecten meer onder de aandacht te brengen. Hiertoe is in 2017 het concept van de PALET Tandem-Tour ontwikkeld, die in 2018 nader wordt uitgewerkt en toegepast.

PALET Sociale Woningvoorraad

In 2017 is het overleg met de woningcorporaties over PALET hervat en is de Thematafel PALET Sociale Woningvoorraad ingericht. Er is een opdracht verstrekt om op buurt- en wijkniveau inzichtelijk te maken welke toekomstige warmtetechniek het meest verstandig is (bv. all-electric, HR ketel op groen gas, CV

ketel op biomassa of warmtenet zoals Mijnwater) en welke hoeveelheid per warmtebron geproduceerd moet worden om dit uit te voeren (bv. groen gas, elektriciteit, warmte, biomassa).

Dit inzicht is noodzakelijk om op gebieds- en huishoudensniveau duurzame en verstandige investeringen te doen. Ook Mijnwater BV is nadrukkelijk aangehaakt op dit onderzoek. De resultaten worden in 2018 opgeleverd.

Zonneweides

In de Thematafel Zonneweides wordt in samenwerking met een extern bureau en met gemeenten zonneweideprojecten in Parkstad-gemeenten uitgewerkt. Daarbij gaat het zowel om de ruimtelijke en landschappelijke aspecten, de techniek, de financiering (business-case incl. SDE of postcoderoos) en de rol van de gemeente (faciliteren, investeren).

Retail

Volgend op de reeds ingezette weg met het supermarktdossier en Streetwise en parallel aan het opstellen van de SVREZL is door Parkstad, in samenwerking met Provincie Limburg een traject opgestart om te komen tot een uitvoeringsprogramma retail. De Bestuurscommissie Economie & Toerisme heeft hiervoor een bedrag van € 120.000 beschikbaar gesteld, evenals de Provincie.

De opbouw van het uitvoeringsprogramma 2018-2025 is als volgt uitgewerkt:

DEEL A: Beleidskader (i.c. SVREZL: wat willen we bereiken?)

De ambitie is om 15 winkelclusters te versterken en 100.000m² overtollige winkelmeters te onttrekken.

DEEL B: Programma 2018-2025 (hoe gaan we dat bereiken?). Onderdeel B valt uiteen in:

1. Samenwerking
2. Instrumentarium
3. Streetwise
4. Projecten/Gebiedsontwikkelingen
5. Randvoorwaarden

Samenwerking

Met MKB Parkstad/Limburg vindt structureel overleg plaats over onder andere het uitvoeringsprogramma en zaken gerelateerd aan de SVREZL. Bovendien is MKB Parkstad aangehaakt bij diverse gebiedsontwikkelingen en –processen, evenals gemeenten, supermarktketens, Streetwise en ondernemersverenigingen.

Instrumentarium

In opdracht van de bestuurscommissie is een onderzoek uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de omvang van, en een analyse te ontvangen van de (verborgen) plancapaciteit van de functie detailhandel met behulp van GIS software. Hiervoor zijn 5 bestemmingsplannen geanalyseerd in de categorieën bedrijventerrein, aanloopstraat/historisch lint, stedelijke kern, landelijke kern en buitengebied. De uitkomsten van de vijf analyses zijn door de opdrachtnemer met elkaar vergeleken en leveren de conclusie op dat een verdere inventarisatie van bestemmingsplannen noodzakelijk is, in bestemmingsplannen verschillende definities worden gehanteerd en er veel onzekere bestemmingsplanruimte is. Aanbevolen wordt om de ontwikkelde inventarisatiesystematiek op te schalen en meer bestemmingsplannen te inventariseren, waarbij basis van een 'risico-inschatting' moet worden bepaald welke bestemmingsplannen prioriteit krijgen.

Streetwise

Streetwise heeft in 2017 150 individuele ondernemers begeleid, goed voor 103 ondernemingen. Daarvan zijn er nog 16 in begeleiding voor een start in 2018. 28 ondernemingen hebben het begeleidingstraject succesvol afgerond. Deze ondernemingen vertegenwoordigen een invulling van 4.866 vierkante meter winkeloppervlak binnen de aangewezen winkelclusters. Het slagingspercentage van ondernemers die na 1 jaar nog steeds gevestigd zijn bedroeg 95,7% voor 2016-2017 (uitval 4,3%). Landelijk ligt het percentage uitval rond 30%.

Projecten / Gebiedsontwikkeling

Voor diverse locaties worden concrete projecten/gebiedsontwikkelingen uitgewerkt in afstemming met diverse stakeholders zoals supermarktketens en MKB Parkstad. Een voorbeeld van deze aanpak is het gebied Heerlen-Zuid/Kerkrade-West waarvoor op 15 november 2017 het Convenant "Retail in Heerlen-Zuid / Kerkrade-West" is ondertekend door de convenantpartijen gemeente Heerlen, gemeente Kerkrade en Stadsregio Parkstad. Partners zullen procesvoorbereiding en visievorming ten aanzien van retail en/of concrete retail-ontwikkelingen in het gebied met elkaar ontwikkelen en afstemmen.

Randvoorwaarden

De in SVREZL aangewezen en afgebakende winkelclusters zijn geïntegreerd in het monitoringssysteem van Locatus, zodat de ontwikkeling van het winkelaanbod en –leegstand kunnen worden bijgehouden.

Toerisme

Op 7 april 2017 is de succesvolle première gehouden van de Dit is Parkstad Nacht, waarna op 15 september tijdens een ambassadeursborrel bij het Festival van de Toekomst het WTTC jaar is afgesloten. Met een platform van toeristische ondernemers is een ambitedocument en programma toerisme Parkstad opgesteld. Met een gelijkaardig platform is gestart aan een plan voor de toeristische identiteit van de regio.

Voor de Leisurering is de etalage GaiaZoo uitgevoerd en gestart met de pilot van de innovatieve Buitenring in Brunssum/Onderbanken als eerste onderdelen van het schetsontwerp van de Leisurering.

Met de Zuid-Limburgse gemeenten is een plan van aanpak gemaakt om te komen tot een visie vrijetijdseconomie Zuid-Limburg.

Promotie en acquisitie

In 2017 is deelgenomen aan beurzen en bijeenkomsten (Provada, ExpoReal en Dag van MKB) en is gewerkt aan een regionale invulling van promotie en acquisitie i.r.t. werkgelegenheid en ondernemerschap (bijv. Ondernemershuis, bedrijvencontactpunt) door het opnieuw instellen van het regionaal Promotie & Acquisitie overleg (PromAc).

BIHTS

In 2017 is gewerkt aan het afronden van het programma BIHTS conform de oorspronkelijke looptijd (2012-2017). De Voucherregeling als onderdeel van dit programma is nog onderwerp van gesprek om een mogelijke doorontwikkeling te laten plaatsvinden. Deze doorontwikkeling is dringend gewenst gezien de behoefte binnen het MKB om innovatie verder mogelijk te kunnen maken.

Groenagenda

In 2011, 2012 en 2013 zijn aan de Parkstad-gemeenten bijdragen uit het Regiofonds toegekend om zogenaamde Groenagenda-projecten te kunnen uitvoeren. In 2014 is besloten de Groenagenda te bestempelen als een af te bouwen dossier. De bestuurscommissie ruimte heeft voor de Groenagenda de eindtermijn vastgesteld op 31 december 2017. Inmiddels hebben alle gemeenten de verzoeken tot eindafrekening bij Parkstad ingediend, zodat kan worden overgegaan tot de definitieve afwikkeling van de Groenagenda in 2018.

Vraag en aanbod woningen

Er is in 2017 nog steviger ingezet op acties om de toenemende vraag naar huurwoningen het hoofd te bieden en om de toenemende leegstand van particuliere woningen aan te pakken. Daarbij is met succes ingezet op meer commitment van corporaties en betrokkenheid van marktpartijen die wel nog te binden zijn aan onze regio. Voorbeeldprojecten van Parkstad dienen ook nationaal en internationaal steeds meer als voorbeeld voor innovatie in een krimpende markt. Dergelijke projecten worden mede mogelijk gemaakt door de inzet van middelen uit de Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling, subsidies van de provincie, middelen van corporaties en door privaatgeld. Het betreft projecten als:

- De pilot inponden, waarbij particuliere woningen worden gekocht, gerenoveerd en vervolgens gegarandeerd afgezet bij corporaties om te worden opgenomen in de reguliere exploitatie (DAEB).
- De businesscases hoogbouw Parkstad, waarbij particuliere meergezinswoningen -die op middellange termijn het einde van hun levensduur naderen- worden opgekocht, tijdelijk geëxploiteerd en vervolgens geamoveerd.

Maar ook Europese middelen landen in herstructureringsprojecten van Parkstad. Zo is op initiatief van woningcorporatie HEEMwonen, met steun van onder meer de gemeente Kerkrade, Parkstad (en individuele gemeenten), IBA en Provincie met succes aanspraak gemaakt op bijna € 5 miljoen van Europa.

Daarnaast zijn in 2017 projecten opgestart die ertoe moeten bijdragen dat in de particuliere sector een kwaliteitsslag gemaakt worden om te voorkomen dat die sector steeds minder aantrekkelijker wordt. Denk hierbij aan:

- De renovatiemakelaar, waarbij kennis en kunde van corporaties met tussenkomst van een neutrale partij, worden ingezet bij de verduurzaming en verbetering van particuliere woningen.
- Commerciële herstructurering, waarbij meer grootschalig, samen met commerciële marktpartijen wordt onderzocht of wijkgerichte herstructurering ook bij particulier vastgoed kan worden uitgerold om toekomstbestendige wijken te bouwen.

Decentralisatie in de zorgsector

De gevolgen van de decentralisatie en van het scheiden van wonen en zorg voor volkshuisvesting krijgen zowel binnen Parkstad alsook binnen de Provincie steeds meer aandacht. Samen met provincie, zorgpartijen en corporaties is onderzocht welke acties moeten worden ondernomen. Deze acties zijn in 2017 uitgewerkt in een Jaarplan Wonen en Zorg dat nu bij zowel WMO, als bij corporaties als bij zorgpartijen kwesties agendeert die in 2018 door de verschillende bestuurstafels afzonderlijk of in samenwerking behandeld moeten worden om de gemeenten in staat te stellen hun volkshuisvestelijke verantwoordelijkheid te kunnen nemen. Een voorwaarde is echter wel dat ook de andere partijen de noodzakelijke middelen, capaciteit en financiën bij elkaar moeten brengen om ook in 2018 door te kunnen gaan op de ingezette lijn en om de acties ook concreet te kunnen uitvoeren.

Veranderende regelgeving/verhuurderheffing

De verhuurderheffing heeft in 2015 een grote streep door een aantal businesscases van Parkstad gezet. In 2016 is met succes zwaar ingezet op de lobby richting Den Haag. Door de amendering van de wet is nu vrijstelling voor 20 jaar verhuurderheffing afgegeven voor die particuliere complexen die voor 2022 worden verworven met het doel ze tijdelijk bij corporaties onder te brengen, te exploiteren en vervolgens te slopen. In 2017 is de afstemming rond wet- en regelgeving met het Rijk versterkt en zijn onze stakeholders hierbij nauw betrokken. Op deze wijze wordt zo vroegtijdig mogelijk bij het rijk gesondeerd of pilottrajecten begrensd worden door wet- en regelgeving en hoe eventueel meer ruimte voor en daarmee meer commitment bij onze stakeholders georganiseerd kan worden.

Woningmarktprogrammering.

Zowel de Regionale Woonvisie als de Structuurvisie geven input voor de wijze waarop de woningmarktprogrammering geactualiseerd moet worden. De prioritering tussen de thema's en verdeelvraagstukken die lokaal, subregionaal en regionaal spelen, heeft in 2017 plaatsgevonden. Regulier is reeds op grond van de vigerende woningmarktprogrammering, de uitgangspunten van de structuurvisie en de Regionale en Lokale Woonvisies gehandeld bij concrete aanvragen voor toevoegingen van nieuwe woningmarktplannen (denk bijvoorbeeld aan de inzet van plancapaciteit en van het sloopfonds). Eind 2017 is door de bestuurscommissie de opdracht gegeven voor een nieuwe geactualiseerde woningmarktprogrammering, die gebaseerd moet zijn op vigerend beleid. De actualisatie krijgt zijn beslag in 2018.

Prestatieafspraken.

In 2016 is voor het eerst op grond van de Woningwet door binnen de nieuwe constellatie van gemeenten, corporaties en huurdersbelangenorganisaties ingezet op lokale prestatieafspraken voor 2017. De regio heeft hierin vanuit de wetgever geen rol gehad. Op grond van de ervaringen met de lokale prestatieafspraken is de behoefte aan regionale prestatieafspraken ontstaan. Begin 2017 is een proces opgestart om te onderzoeken of er draagvlak was voor regionale prestatieafspraken. In juni 2017 hebben wethouders, bestuurders van corporaties en medewerkers van het ROH de opdracht gegeven Regionale prestatieafspraken op te stellen. Deze afspraken zijn vastgelegd in de zogenaamde Regionale samenwerkingsagenda.

Regionale en lokale uitvoeringsprogramma's

Om ook concreet invulling te geven aan alle volkshuisvestingsbeleid dat in 2016 en 2017 door de gemeenteraden op Parkstadniveau en Zuid-Limburgse schaal is vastgesteld, is in 2017 een Regionaal en lokaal uitvoeringsprogramma opgesteld dat dekkend is voor de acht gemeenten van de regio. De acties uit dit programma zijn binnen het Jaarplan 2018 van Parkstad als door de acht gemeenten ieder voor zijn eigen deel uitgerold. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks zowel regionaal als lokaal geactualiseerd.

Studentenhuisvesting.

Eind 2016 is toegewerkt naar de overdracht van het pilotproject Studentenhuisvesting naar (één van) de deelnemende gemeenten Kerkrade, Heerlen, Simpelveld. Vanwege de gecoördineerde inzet richting de ministeries BZK en Justitie en richting IND en de relaties die hier onderhouden worden vanuit het brede taakveld van Wonen en Herstructurering, is Parkstad ook in 2017 nauw betrokken gebleven. De projectkosten werden door de drie gemeenten gedragen. In 2018 zal Parkstad nog nauw betrokken blijven vanwege de evaluatie die naar de Tweede Kamer moet.

Aanleg Buitenring

Ook in 2017 is op verscheidene wegdelen in diverse gemeenten gewerkt aan de aanleg van de Buitenring. Daarnaast is vanuit de regio met provincie en gemeenten overlegd over vervroegde openstelling, de overdracht van wegdelen, de bewegwijzering en de invulling van de inspanningsverplichtingen.

Spoorverdubbeling Heerlen- Landgraaf

Er is een bedrag van € 2,0 miljoen (verdeeld over 3 jaren) vrijgemaakt als bijdrage aan de realisatie van het project spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf. Parkstad heeft zich jarenlang ingezet voor de elektrificatie en spoorverdubbeling, beide noodzakelijk voor betere grensoverschrijdende verbindingen (o.a. IC Eindhoven-Heerlen-Aken/Keulen), voor elkaar te krijgen.

In eerste instantie is dit bedrag aangewend voor de kosten van een omgevingsmanager en communicatiemedewerker. Vanaf de zomer is in Landgraaf het informatiecentrum spoorverdubbeling voor bewoners van Landgraaf, Heerlen en Kerkrade geopend met een periodiek spreekuur (met name voor de mensen in de omgeving van het spoor met vragen over de spoordossiers; spoorverdubbeling, elektrificatie, Drielandentrein en IC onder de projectnaam Eurekarail).

Stimuleren fietsgebruik

Samen met Provincie en gemeenten is gewerkt aan het stimuleren van het fietsen, in wijken en kernen, maar ook op utilitair, recreatief en toeristisch vlak. Om het fietsen in Parkstad een betere plek te geven maar ook de fietsverbindingen met het ommeland te verbeteren. Samen met IBA wordt ook gewerkt aan de Leisurelane die plekken van natuurschoon en attracties dwars door de regio en langs woonbuurten. Zo kan het gebruik van de infrastructuur ook tot meer gebruik door de bewoners zelf leiden. Voor fietsroutes, maar ook de Leisurelane en de Leisurering (inbedding Buitenring) wordt afgestemd tussen de bestuurscommissies Mobiliteit en Economie & Toerisme.

Vergroten deelname (elektrische) deelfietsen

In Kerkrade-centrum is een station van Akens e-fietsdeelnetwerk Velocity-Aachen geïnstalleerd, het eerste grensoverschrijdende fietsdeelsysteem van Nederland en Duitsland. Het is gebruikersvriendelijk, robuust en uit de eigen Euregio Parkstad/Aachen. Vanuit Aachen kunnen nu mensen ook onze regio bezoeken en andersom. Gemeenten kunnen nu al op dit systeem met eigen initiatieven aansluiten. Na een proefperiode van 2 jaar zal de locatie Kerkrade-Centrum definitief worden en aanleiding kunnen geven voor een bredere regionale regeling.

Actieplan duurzame mobiliteit

Met de themasessie Mobiliteit in Transitie is tijdens Festival van de Toekomst het proces gestart om eind 2018 te komen tot een gedragen actieplan duurzame mobiliteit voor Parkstad Limburg. In het najaar heeft nog een brede werksessie met Euregio partners plaats gehad en een training voor de gemeenten in Parkstad. Samen wordt gewerkt het stimuleren van maatregelen op het gebied van lopen, fietsen, OV, elektrische voertuigen etc die aansluiten bij de brede behoeften van bewoners en bezoekers in de regio. Ook tarieven, betaalmogelijkheden en informatievoorziening maken daar onderdeel van uit. Met de partners wordt ook daaraan Euregioonaal en grensoverschrijdend gewerkt.

2.1.4 Monitoring

Wijkenaanpak

Sinds 2010 loopt de Wijkenaanpak in Parkstad Limburg, waarbij 5 wijken in Parkstad een fysieke transformatie doormaken. De uitvoering ligt op schema, waarbij enkele onderdelen in de tijd zijn bijgesteld. In gezamenlijkheid met Provincie Limburg wordt de voortgang jaarlijks gemonitord en worden eventuele gewijzigde omstandigheden besproken, mochten deze tot wijzigingen in het programma leiden. In 2017 is gebleken dat dit vooralsnog niet aan de orde is.

Opgave Parkstad.

Prognoses geven aan dat de bevolkingsdaling de komende jaren doorzet. Bestuurlijk is in 2017 het signaal afgegeven, dat de ontwikkelingen in het economisch veld maken dat we kritisch moeten blijven kijken naar ons beleid op het gebied van volkshuisvesting. Dit geluid is ook provinciaal in 2017 stevig op tafel gekomen. Zowel bij de provincie als binnen Parkstad is hier aandacht naar uit gegaan. Binnen Parkstad is ingezet op meer kennisdeling tussen de taakvelden economie en wonen en is ook binnen de Bestuurscommissie Wonen en Herstructurering de dialoog aanwezig.

De opgave van Parkstad wordt mede in het licht van de verkenning rond een regiodeal Parkstad Limburg steeds meer doorvertaald op gebiedsniveau. Dit maakt, dat er steeds meer behoefte is aan dwarsverbanden tussen data van de verschillende disciplines wonen, energietransitie, retail, mobiliteit, economie, onderwijs en arbeidsmarkt en grensoverschrijdende vraagstukken en thema's. In 2017 is het gebrek aan een integraal systeem op grond waarvan meer concretere en gebiedsgerichte uitspraken gedaan kunnen worden, tastbaar geworden. In het Jaarplan 2018 zijn hiervoor dan ook extra middelen gelabeld.

2.1.5 Instrumentontwikkeling

Modellvorhaben der Raumordnung (MORO)

In het kader van de AG Charlemagne heeft de regio in 2016-2017 deelgenomen aan het project MORO. Dit is een project dat op initiatief van de Duitse regering is gestart en waaraan diverse – vanuit Duits perspectief bezien – grensregio's aan deelnemen. In het MORO-project AG Charlemagne is onderzocht welke data en informatie over bijvoorbeeld bevolkingsontwikkeling, economie (arbeidsmarkt, werkloosheid) en ruimtelijke ontwikkeling aan weerszijden van de grens voorhanden is en in hoeverre deze te harmoniseren is. In november 2017 is het MORO-project afgerond en is een eindrapportage opgeleverd. Daaruit volgt de aanbeveling om voor het thema wonen een Euregionale Woonmonitor voor de Euregio Maas-Rijn te ontwikkelen, zijnde een update van de monitor uit 2013.

Streetwise

In 2017 is de regionale aansturing van Streetwise verder uitgebreid, de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal participeren hierin. Tevens is de aanpak doorontwikkeld en wordt met name ingezet op het begeleiden van duurzaam ondernemerschap met als resultaat invulling van panden en niet sec op het invullen van panden.

Leegstandskaart

In 2017 is door de bestuurscommissie ruimte, in afstemming met de themavelden wonen en economie en in samenwerking met Het Gegevenshuis, een integrale leegstandskaart ontwikkeld. De leegstandskaart toont op gebieds- en pandniveau de (historie) van leegstaand vastgoed in de sectoren wonen (particulier- en corporatiebezit), winkels, bedrijfspand (incl. kantoren), maatschappelijk vastgoed. Per kwartaal vindt een update plaats op basis van de diverse bronbestanden. De leegstandskaart is ter beschikking gesteld aan de Parkstad-gemeenten. Jaarlijks vindt er een evaluatieoverleg plaats om eventuele verbeteringen te bespreken en vervolgens door te voeren.

2.1.6 Lobby

Ook in 2017 is vorm gegeven aan de intensivering van de lobby en subsidiestrategie van de gedeelde agenda IBA / Parkstad Limburg / Heerlen. In 2017 is ingezet op de volgende trajecten:

- Het 'Festival van de Toekomst' dat het doel om de successen van Parkstad/ Zuid-Limburg te laten zien, maar ook de nationale discussie over krimp te beïnvloeden.
- Bijdrage aan het paleissymposium 'Depopulation of Rural Area's' van het Koningshuis van 15 juni 2017.
- De lobbyboodschap Parkstad als experimenteerregio/voorbeeldregio en samenwerking met het Rijk heeft geleid tot selectie door BZK als pilot voor het traject 'verkenning regiodeal' en een bijdrage van € 70.000 ter ondersteuning van dit traject.
- De begeleiding van de subsidie aanvraag voor SuperLocal (EU/ UIA) met een totaal bedrag van € 5 miljoen.
- De ambtelijke lobby op de coalitieonderhandelingen dat mede heeft geleid tot een nationaal budget voor regionale knelpunten van € 950 miljoen.
- Bijdrage aan de lobby kwetsbare wijken (PF31) heeft op nationaal niveau geleid tot hernieuwde aandacht voor kwetsbare wijken en een samenwerking met G40 gemeenten, maar ook aandacht voor de instrumentontwikkeling in Parkstad (aanpak hoogbouw, inponden, zonnepanelenproject). Provinciale Staten hebben een speciale themabijeenkomst 'kwetsbare wijken in Limburg' georganiseerd, waarbij Parkstad input heeft geleverd.
- Ambtelijke lobby – gezamenlijk met woningcorporaties – voor nationale aandacht voor de problematiek van particulier bezit in Parkstad/Zuid-Limburg. Dit heeft geleid tot een breder besef van de problematiek op de woningmarkt en tot een gezamenlijk overleg met woningcorporaties en Autoriteit oningcorporaties over wat woningcorporaties wél en niet mogen.

2.2 Besteding werkbudgetten 2017

Voor de uitvoering van kerntaken hadden de bestuurscommissies en het dagelijks bestuur in 2017 de beschikking over een budget van € 890.000. Dit bedrag is inclusief de voor 2017 geraamde bijdrage uit de reserve werkbudgetten van € 350.000. Van dit bedrag is in 2017 € 842.000 bestemd voor projecten en activiteiten.

Bestuursorgaan	Beschikbaar in 2017	Realisatie 2017	Vershil
Wonen en Herstructurering	220	220	
Ruimte	125	125	
Mobiliteit	125	125	
Economie en Toerisme	250	249	1
Dagelijks Bestuur	170	123	47
Totaal activiteiten	890	842	48
Structurele middelen begroting	500	500	
Reserve werkbudget	350	290	60
Frictiereserve (t.b.v. lobby)	40	40	
Dekking	890	834	- 12

Het in 2017 bestemde bedrag van € 842.000 is inclusief de overlopende kosten voor lobby uit 2016 ad € 12.000. Zonder deze extra kosten zou er in 2017 € 830.000 zijn bestemd. Dat is € 60.000 minder dan begroot. Om die reden is ook de bijdrage uit de reserve werkbudget in 2017 € 60.000 lager dan begroot en blijft er € 60.000 in de reserve ten behoeve van de uitvoering van activiteiten in 2018 (Jaarplan 2018). Het tekort van € 12.000 op lobby maakt onderdeel uit van het financiële resultaat 2017 conform de voorschriften BBV. Mutaties in de reserves zijn voorbehouden aan besluitvorming door het Algemeen Bestuur en het Algemeen Bestuur heeft voor lobby een bijdrage uit de frictiereserve vastgesteld tot een bedrag van € 40.000.

Ten opzichte van de ramingen in het jaarplan 2017 zijn de werkelijke uitgaven van het dagelijks bestuur het meest achtergebleven, namelijk met € 47.000. De oorzaak daarvan is dat er geen externe kosten zijn gemaakt voor de actualisering van verordeningen, minder dan gepland is uitgegeven aan communicatie en de bestuurskosten lager zijn uitgevallen

2.3. Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling

Met ingang van 2016 krijgen de Parkstadgemeenten 5 jaar lang € 3,9 miljoen per jaar uitgekeerd op basis van de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling. In Parkstadverband is besloten hiervan € 2.933 per jaar (75%) regionaal in te zetten. Ten aanzien van de programmering van de inzet van deze middelen zijn in juli 2016 procesafspraken vastgelegd. In oktober 2016 zijn door het Dagelijks Bestuur - gelet op het advies van de bestuurscommissies – financiële middelen toegewezen aan projecten uit de eerste tranche (2016). In maart 2017 heeft opnieuw in samenspraak met de Bestuurscommissies de selectie plaatsgevonden van projecten die in aanmerking kwamen voor financiering uit de krimpgebieden en zijn hiervoor middelen toegewezen. Totaal is in 2016 en 2017 € 5.805 toegewezen aan projecten. In bovenstaand overzicht zijn de projecten die onder verantwoordelijkheid van het DB vallen opgenomen. De projecten Aanpak hoogbouwflats en Programmatische aanpak particulier bezit vallen onder verantwoordelijkheid van de bestuurscommissie Wonen en Herstructurering.

Projecten krimpgebieden (DU-uitkering)	Bestuurlijk verantwoordelijk	Toegekend 2016	Toegekend 2017	Totaal toegekend t/m 2017
Aanpak hoogbouwflats	W&H	1.500		1.500
Project Aureliushof Heerlen	DB		450	450
Programmatische aanpak particulier bezit	W&H	100	850	950
Spoorwegverdubbeling Heerlen-Landgraaf	DB	1.000	250	1.250
Fietsverbinding Simpelveld-Aken	DB		213	213
Leisurering	DB	300		300
Bedrijventerrein. Oostflank Brunssum	DB		400	400
Slot Schaesberg	DB		200	200
Revitalisering winkelgebied Nuth	DB		350	350
Ransdaal toekomstbestendig	DB		192	192
Totaal		2.900	2.905	5.805

Het verschil tussen de jaarlijks beschikbare middelen (€ 2.933.000) en het totaal bedrag dat is toegekend aan projecten wordt gestort in de reserve decentralisatie uitkering bevolkingsdaling.

Voor de periode 2018 t/m 2020 is al besloten tot een toekenning van totaal € 3,3 miljoen:

- Spoorwegverdubbeling Heerlen-Landgraaf € 750 (besluit 2016);
- Programmatische aanpak particulier bezit € 2.550 (besluit 2017).

Hierdoor is voor de periode 2018-2020 nog totaal € 5,4 miljoen beschikbaar voor toekenning aan projecten (€ 8,7 miljoen - € 3,3 miljoen). Dat is € 1,8 miljoen per jaar in de periode 2018-2020.

2.4. Financieel overzicht programma kerntaken

Totaal is in de begroting 2017 na verwerking van het jaarplan 2017 (1^e begrotingswijziging) voor het programma kerntaken een budget opgenomen van € 4.770.000 plus € 400.000 storting in de reserve Ringwegen (zie volgende pagina).

Dit bedrag bestond uit een:

- bedrag voor werkbudgetten van € 890.000, inclusief € 350.000 uit de reserve werkbudgetten (restant voorgaande jaren) en inclusief € 40.000 uit de frictiereserve (lobby);
- bedrag voor regionale initiatieven van € 947.000
- bedrag voor projecten passend binnen de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling van € 2.933.000.

In de 2^e begrotingswijziging behorend bij de bestuursrapportage 2017 (oktober 2017) is aan het programma kerntaken een bedrag aan projectbaten en –lasten (inclusief BDU) toegevoegd van € 2.566.000. Ook is het niet bestede deel van de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (€ 28.000) toegevoegd aan de reserve bevolkingsdaling. Totaal stijgen de lasten daardoor met € 2.538.000 en de baten met € 2.566.000.

Via de 2^e begrotingswijziging is ook de resultaatbestemming 2016 van € 1.236.000 begrotingstechnisch verwerkt. Als onderdeel hiervan is een bedrag gestort in de frictiereserve. Deze storting is verantwoord op het programma bedrijfsvoering en regiobijdragen. Daardoor is er begrotingstechnisch een tekort op dit programma als gevolg van de 2^e begrotingswijziging van € 339.000. Dit wordt gecompenseerd door een overschot op het programma bedrijfsvoering en regiobijdragen.

Programma Kerntaken		Begroting incl. 1e wijziging/ Jaarplan	2e wijziging / Burap	Begroting na 2e wijziging	Realisatie 2017	Realisatie t.o.v. Begroting
Wonen en Herstructurering	Werkbudget Projecten	220		220 24	220 52	
Lasten Wonen en Herstructurering		220	24	244	271	-27
Economie en Toerisme	Werkbudget Projecten Regionale Initiatieven	250 947		250 220 947	249 318 947	1 -98
Lasten Economie en Toerisme		1.197	220	1.417	1.514	-97
Ruimte	Werkbudget Projecten	125		125 25	125 64	
Lasten Ruimte		125	25	150	189	-39
Mobiliteit	Werkbudget Projecten BDU	125		125 50 2.247	125 50 2.886	50 -639
Lasten Mobiliteit		125	2.297	2.422	3.010	-588
Dagelijks Bestuur	Werkbudget Krimpgelden	170 2.933		170 2.905	123 2.910	47 -5
Lasten Dagelijks Bestuur		3.103	-28	3.075	3.032	43
Totaal lasten programma kerntaken		4.770	2.538	7.308	8.017	-709
Wonen en Herstructurering	Projecten			24	52	28
Baten Mobiliteit		0	24	24	52	28
Economie en Toerisme	Projecten Regionale Initiatieven			220 947	318 947	98
Baten Economie en Toerisme		947	220	1.167	1.265	98
Mobiliteit	Projecten BDU			50 2.247	50 2.886	-50 639
Baten Mobiliteit		0	2.297	2.297	2.886	589
Ruimte	Projecten			25	64	39
Baten Ruimte		0	25	25	64	39
Dagelijks Bestuur	Regionale bijdragen Krimpgelden Projecten	2.933		2.933	2.933 5	5
Baten Dagelijks Bestuur		2.933	0	2.933	2.938	5
Totaal baten programma kerntaken		3.880	2.566	6.446	7.204	758
Storting reserves	Reserve Buitenring Reserve Werkbudgetten Reserve EFRO Reserve Bevolkingsdaling	400		400 8 859 58	400 8 859 58	
Totaal storting reserves		400	925	1.325	1.325	0
Onttrekking reserves	Reserve werkbudgetten Rekeningresultaat 2016 Frictiereserve	350 40		350 1.236 40	290 1.236 40	-60
Totaal onttrekking reserves		390	1.236	1.626	1.566	-60
Saldo programma kerntaken		-900	339	-561	-572	-11

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 709.000 hoger en zijn de baten € 758.000 hoger. Hiervoor zijn vier oorzaken:

1. De beschikkingen van de BDU zijn € 639.000 hoger dan begroot. Hierdoor zijn zowel de baten en lasten toegenomen met dit bedrag.
2. Voor de overige projecten is € 119.000 meer beschikbaar gesteld dan begroot. Ook dit leidt tot hogere baten en lasten.
3. Van de werkbudgetten is per saldo een bedrag van € 60.000 niet besteed.
4. Aan lobby is € 52.000 uitgegeven in plaats van € 40.000 vanwege overlopende kosten van € 12.000 uit 2016.

In de begroting is uitgegaan van een volledige besteding van de werkbudgetten, inclusief de daarvoor beschikbare reserves. In 2017 is daarvan een bedrag van € 60.000 niet besteed. Dit bedrag wordt dan ook niet onttrokken aan de reserves (en voor besteding doorgeschoven naar 2018). Voor het rekeningresultaat 2016 zijn hierdoor de afwijkingen in de bestedingen van de werkbudgetten neutraal (lagere lasten en lagere bijdragen uit reserves).

De conclusies ten aanzien van het programma kerntaken in financiële zin zijn, dat - ondanks een aanzienlijke afwijking is in baten en lasten ten opzichte van de begroting - per saldo de afwijking ten opzichte van de begroting 2017 minimaal is. Namelijk € 11.000 op een begrotingstotaal van € 7,3 miljoen.

3 Flexibele Schil

Naast thema's die behoren tot de Kernagenda en waarvan de financiering loopt via de regiobijdragen van de gemeenten is er binnen de samenwerking plaats voor een flexibele schil, waarbij partijen elkaar kunnen vinden via de coalition of willing.

Binnen de flexibele schil zijn de baten en lasten opgenomen voor AG Charlemagne en de projecten administratieve ontzorging zonnepanelen, Streetwise en WTTC.

AG Charlemagne

Grensoverschrijdende samenwerking is bij de besluitvorming over de nieuwe kerntaken uit de kernagenda gehaald maar gezien het belang hiervan hebben de acht colleges in 2015 de voortzetting van de AG Charlemagne bekrachtigd. Dit belang wordt onderstreept doordat vanuit BZK een pleidooi is gehouden om grensoverschrijdende samenwerking als thema op te nemen in de Regiodeal.

De structurele bijdrage aan de AG Charlemagne bedraagt jaarlijks € 50.000 en wordt conform afspraak volgens de gebruikelijke verdeelsleutel van Parkstad Limburg doorberekend aan de gemeenten. In 2017 is gestart met een evaluatie van de AG Charlemagne, deze zal in 2018 worden afgerond.

Initiatieven en voortgang projecten

In 2017 heeft de Charlemagne Grensregio het overleg met de EMR gestructureerd. De besprekingen hebben bevestigd dat beide organisaties complementair aan elkaar zijn en dat er mogelijkheden zijn voor meer samenwerking.

De jaarlijkse terugkerende events zoals Unternehmertreffen, Einzelhandelsforum en Nacht der Unternehmen mogen zich verheugen in een groeiende interesse, die resulteerde in intensievere samenwerking met o.a. De Dag van het MKB (Heerlen), Interregproject Hyperregio HIMMI (How I Met My Idea, Eupen).

In september 2017 heeft Charlemagne Grensregio in samenwerking met Parkstad Limburg en de gemeente Heerlen de workshop "Grensoverschrijdende arbeidsmarkt van de toekomst – een visie voor 2025" georganiseerd waarin actuele informatie werd verstrekt en best practices werden getoond. Onder het motto "Beleef Industrie 4.0!" werd een bezoek gebracht aan de Demonstrationsumgebungen DFA (Demofabrik) en SAL (Smart Automation Lab) op Campus Melaten.

Eind 2017 zijn eerste initiatieven genomen om rond de thema's bedrijventerreinen, retail en energie kennis uit te wisselen met de AGIT, Städteregion Aachen en STAWAG.

In de Städteregion kunnen gezinnen die daar wonen met een "Familienkarte" kortingen krijgen bij bijv. musea, zwembaden, winkels etc. is. Deze kaart is in 2017 als grensoverschrijdende pilot in de gemeente Vaals ingevoerd. De Familienkarte van de Städteregion en de nieuwe Gezinspas van Vaals zijn nu over en weer geldig. Uitbreiding van de kaart via de aangesloten gemeenten naar het hele Charlemagnegebied behoort tot de mogelijkheden.

Projecten in het kader van Interreg

Charlemagne Grensregio is leadpartner van het project "Grensoverschrijdende Tourenapp" dat is gebaseerd op de Tourenapp van de Städteregion Aachen. In de app worden 60 wandel- en fietsroutes – waarvan een aantal grensoverschrijdend – in vier talen opgenomen.

Daarnaast is Charlemagne Grensregio partner in het project Dear Euregio. Sinds drie jaar heeft Dear Hunter op een bijzondere manier vorm gegeven aan burgerparticipatie in diverse gemeenten in de Euregio. Het project bundelt de afzonderlijke publicaties in een samenhangende "Atlas zonder Grenzen", aangevuld met actuele vraagstukken.

Beide projecten zijn ingediend voor een Interreg People to People subsidie, het besluit hierover valt in 2018.

De Charlemagnebus maakt deel uit van de inmiddels toegekende Interregaanvraag van de AVV. Eind 2017 is positief besloten omtrent het plaatsen van het laadstation in Aken, de daadwerkelijke realisatie kan wellicht eind 2018, begin 2019 plaatsvinden.

De deelname van de AG Charlemagne aan het project MORO heeft als gevolg gehad dat in 2017 de Interregschets „Grensregionale woonmonitor“ in gang is gezet.

Zonnepanelen

Voor het project zonnepanelen is in de begroting 2017 een bedrag opgenomen van € 452.000 als budget voor de administratieve ontzorging. Dit bedrag is gebaseerd op de deelname van 7 gemeenten (i.c. exclusief Nuth). Van dit bedrag is in 2016 als eerste tranche € 245.000 gefactureerd aan de gemeenten. Dit bedrag (dat als vooruitontvangen bedrag op de balans 2016 werd opgenomen) is in 2017 vervolgens als projectbudget opgenomen in de administratie. Ultimo 2017 is de 2^e tranche gefactureerd. Dit bedrag wordt in 2018 verantwoord. Overigens is de gemeente Nuth in december 2017 alsnog aangehaakt.

Streetwise

Het project Streetwise is een gezamenlijk project van de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal en van Parkstad. De gemeentelijke bijdragen worden op dit programma verantwoord. Daarnaast heeft de bestuurscommissie economie en toerisme € 20.000 toegekend voor dit project ten laste van hun werkbudget.

In april 2016 werd Regio Parkstad Limburg in de categorie “Beste Reisbestemming ter Wereld” van de Tourism for Tomorrow Award 2016 tot winnaar uitgeroepen. In 2017 is tijdens het festival van de Toekomst het project afgerond. In 2017 zijn de laatste bijdragen van derden aan het project ontvangen en deze opbrengsten zijn ten gunste van het project geboekt.

Programma Kerntaken		Begroting incl 1e wijziging/ Jaarplan	2e wijziging / Burap	Begroting na 2e wijziging	Realisatie 2017	Realisatie t.o.v. Begroting
Grensoverschrijdende samenwerking	AG Charlemagne	50		50	50	
Lasten Grensoverschrijdende samenwerking		50	0	50	50	0
Zonnepanelen	Administratieve ontzorging zonnepanelen	452		452	226	226
Lasten Zonnepanelen		452	0	452	226	226
Streetwise	Projectgelden		160	160	167	-7
Lasten WTCC		0	160	160	167	-7
WTCC	Projectgelden		41	41	39	2
Lasten WTCC		0	41	41	39	2
Totaal lasten flexibele schil		502	201	703	482	221
Grensoverschrijdende samenwerking	Bijdragen gemeenten AG	50		50	50	
Baten Grensoverschrijdende samenwerking		50	0	50	50	0
Zonnepanelen	Bijdragen gemeenten	452		452	226	-226
Baten Zonnepanelen		452	0	452	226	-226
Streetwise	Projectbaten		160	160	167	7
Baten Zonnepanelen		0	160	160	167	7
WTCC	Projectbaten		41	41	39	-2
Baten Zonnepanelen		0	41	41	39	-2
Totaal baten flexibele schil		502	201	703	482	-221
Storting in reserves						
Totaal stortingen reserves		0	0	0	0	0
Totaal onttrekking aan reserves						
Totaal onttrekkingen reserves						
Saldo flexibele schil		0	0	0	0	0

Het financiële resultaat van het programma in 2017 is – net als in de begroting - nihil. De lasten en baten zijn € 221.000 lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de 2^e tranche van de bijdragen aan het project administratieve ontzorging zonnepanelen in 2018 zal worden verantwoord.

4 Bedrijfsvoering en Regiobijdragen

4.1 Bedrijfsvoering

Uitbesteden bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt ingevuld via een mix van uitbesteden van taken op het terrein van huisvesting, facilitaire dienstverlening en ICT in combinatie met het in beperkte mate in eigen beheer uitoefenen van taken die dicht bij het primaire proces staan (officemanagement, hrm, administratie en controlling).

Voor de uitvoering van taken op het gebied van financiën, planning en control en personele zaken werd tot en met 2016 volledig gebruik gemaakt van externe inhuur binnen het budget voor de bedrijfsvoering. Met ingang van 2017 is voor de financiële administratie een medewerker aangenomen voor 0,6 fte. De toename van de loonkosten voor de kernformatie (€ 35.000) is gedekt door een overeenkomstige verlaging van het budget voor bedrijfsvoering. Eind 2017 is tevens een traject afgerond om ook de nog resterende inhuur voor control- en hrm-taken om te zetten in een vaste bezetting van circa 1,0 fte. Dit zal in 2018 worden geëffectueerd.

Daarmee zal de transitie van de bedrijfsvoering zijn voltooid.

Bedrijfsvoering 2017

In de begroting 2017 is voor bedrijfsvoering een bedrag opgenomen van € 275.000. Omdat met ingang van 2017 de financiële administratie in eigen beheer met een vaste kracht wordt uitgevoerd in plaats van via inhuur (zoals hiervoor aangegeven), is via de 1^e begrotingswijziging 2017 een bedrag van € 35.000 overgeheveld van de bedrijfsvoering naar de kernformatie. Hierdoor kwam het budget voor de bedrijfsvoering in 2017 uit op € 240.000.

Omschrijving	Begroting na 1e wijziging / Jaarplan	2e wijziging / Burap	Begroting na 2e wijziging	Realisatie 2017	Realisatie t.o.v. begroting
Huisvesting	57		57	53	4
ICT	50		50	35	15
Facilities	18		18	11	7
Financiën en Planning en Control	77		77	87	-10
Personeel en Organisatie	38		38	41	-3
Lasten Bedrijfsvoering/ PIOFAH	240	0	240	228	12

In 2017 waren de lasten € 228.000, zodat sprake is van een overschot van € 12.000. Hierbij dient als kanttekening dat in 2017 een deel van de kosten van de bedrijfsvoering is doorbelast naar projecten. In 2017 gaat het om een bedrag van € 41.000. Het gaat om projecten die (gedeeltelijk) extern worden gefinancierd en waarvoor (extra) personele capaciteit wordt ingezet. Inherent hieraan is dat gebruik wordt gemaakt van de bedrijfsvoeringfaciliteiten van Parkstad. De doorbelasting wordt berekend aan de hand van de inzet van personele capaciteit voor die projecten (€ 10.000 per fte).

De overschrijding binnen financiën / planning en control is ontstaan door hogere accountantskosten dan geraamd voor de jaarrekening 2016 en hogere kosten van inhuur. Ook deze werden mede veroorzaakt door de extra inzet voor de afronding van de jaarrekening 2016, met name voor de onderdelen EFRO en GBRD. Ook hiervoor zijn overigens kosten (gedeeltelijk) doorberekend.

4.2 Kernformatie en bezetting

In 2017 is de kernformatie uitgedrukt in fte's verhoogd met 0,6 fte tot 10,7 fte als gevolg van het in eigen beheer uitvoeren van de financiële administratie. Het budget voor de kernformatie is in lijn daarmee met € 35.000 verhoogd en het budget bedrijfsvoering met hetzelfde bedrag verlaagd. Het budget voor de kernformatie was zodoende in 2017 € 924.000.

Omschrijving	Begroting na 1e wijziging/ Jaarplan	2e wijziging / Burap	Begroting na 2e wijziging	Realisatie 2017	Realisatie t.o.v. Begroting
Kernformatie	894	0	894	907	-13
Overige personele kosten	30	0	30	36	-6
Lasten Kernformatie	924	0	924	943	-19

De uitgaven bedroegen in 2017 € 943.000. Het nadelige verschil ten opzichte van de begroting van € 19.000, bestaande uit € 13.000 hogere loonkosten en € 6.000 hogere kosten voor de overige personele kosten.

Voor de hogere salariskosten zijn twee oorzaken:

1. De autonome loonkostenstijging (de stijging van loonkosten als gevolg van cao-afspraken en wijzigingen in werkgeverspremies) was in 2017 hoger dan geraamd in de begroting. De werkelijke loonkosten stegen autonoom met 3,6% (bron CPB), terwijl in de begroting was gerekend met 1%.
2. Door de afloop van de voucherregeling medio 2017 was het niet langer mogelijk daarna de personele kosten van de hiervoor (gedeeltelijk) aangenomen medewerker door te belasten naar het project.

Een deel van deze extra kosten kon door het voeren van een strikt personeelsbeleid worden opgevangen. Per saldo zijn de loonkosten toch nog € 13.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Door een extra beroep op het budget voor vorming en opleiding zijn de overige personele kosten € 6.000 hoger uitgevallen.

Per 31 december 2017 waren 22 (18,3 fte) medewerkers in dienst. Van deze medewerkers behoort 10,7 fte tot de kernformatie. De overige 7,6 fte is als volgt te verklaren:

- 0,5 fte (1 medewerker) wordt ingezet ten behoeve van AG Charlemagne. De kosten worden gedekt uit de flexibele schil.
- 1,0 fte (2 medewerkers) is belast met taken op het terrein van externe oriëntatie en communicatie. Met ingang van 2018 is structureel een 1,0 fte extra beschikbaar gesteld voor deze taken. De kosten daarvan worden in 2018 en 2019 tijdelijk gedekt uit het frictiekostenbudget. Daarna maken de kosten onderdeel uit van de regiobijdragen.
- 0,9 fte (1 medewerker) is tijdelijk in dienst ten behoeve van de afbouw van taken van voor de transitie. Voor programmataken is de formatie met ingang van 2018 structureel uitgebreid met 1,0 fte. De kosten worden in 2018 en 2019 tijdelijk gedekt uit het frictiekostenbudget. Daarna maken de kosten onderdeel uit van de regiobijdragen.
- 1,4 fte (2 medewerkers) is tijdelijk in dienst voor het project Streetwise.
- 1,0 fte (1 medewerker) is tijdelijk in dienst in verband met de uitvoering van taken voor het uitvoeringsplan retail.
- 0,5 fte (1 medewerker) was eind 2017 al in dienst voor het overnemen van hrm-taken. In het voorjaar 2018 zal – na volledige en zorgvuldige overdracht – de inhuur voor deze taken worden beëindigd.
- 1,0 fte (1 medewerker) heeft een tijdelijk dienstverband in verband met vervanging in het kader van zwangerschap/bevallingsverlof.
- 1,3 fte (2 medewerkers) worden ingezet op diverse projecten waarvoor additionele middelen beschikbaar zijn (waren).

4.3 Frictiekosten

Met ingang van 2017 is de bijdrage van de gemeenten in de frictiekosten voortijdig beëindigd, aangezien de transitie sneller verliep dan gepland. De frictiekosten worden met ingang van 2017 volledig gedekt uit de frictiereserve. De omvang daarvan begin 2017 was € 1.198.000. In 2017 werd in de begroting een bijdrage uit de frictiereserve voorzien van € 279.000:

- een bedrag van € 239.000 voor de bedrijfsvoering
- een bedrag van € 40.000 voor lobby (zie programma kerntaken).

In de jaarrekening 2017 zijn de volgende frictiekosten verantwoord:

Beroep op frictiekosten bedrijfsvoering 2017	Begroting 2017	Lasten 2017	Tekort
Extra loonkosten op basis van Sociaal Plan (2 medewerkers)	239	27	18
Loonkosten 1,0 fte personele capaciteit voor communicatie en externe oriëntatie en de voorbereiding en ondersteuning van de regiodagen cfm jaarplan 2016		93	
Loonkosten in verband met de afbouw van taken		48	
Transitiekosten huisvesting		45	
Bijdrage in hogere accountantskosten		10	
Bijdrage in eenmalig hogere kosten i.v.m. overdracht financiële administratie		30	
Risico Inventarisatie & Evaluatie		4	
Totaal	239	257	18

In het kader van de resultaatbestemming 2017 wordt voorgesteld het tekort op de frictiekosten af te dekken via een extra beroep op de frictiereserve. In de paragraaf 6.3 Risicobeheersing wordt nader ingegaan op de omvang van de reserve in relatie tot de risico's.

4.4 Financieel overzicht programma bestuur, bedrijfsvoering en regiobijdragen

Op het programma worden - naast de hiervoor genoemde onderdelen - ook de regiobijdragen, de incidentele baten en lasten en de lasten en baten uit hoofde van de financiering verantwoord.

In 2017 is aan regiobijdragen van de gemeenten een bedrag ontvangen van € 2.024.000 conform de begroting 2017. De verdeling over de gemeenten was als volgt:

Gemeente	Verdeelsleutel 2017		Bijdrage 2017 x € 1.000
	AU 2013 Basis	Aandeel gemeente	
Brunssum	19.633	11,17%	226
Heerlen	72.233	41,11%	832
Kerkrade	33.838	19,26%	390
Landgraaf	24.199	13,77%	279
Nuth	8.359	4,76%	96
Onderbanken	4.686	2,67%	54
Simpelveld	6.057	3,45%	70
Voerendaal	6.704	3,82%	77
Totaal	175.709	100,00%	2.024

De lasten, baten en reservemutaties van het programma zijn integraal weergegeven in onderstaande tabel.

De incidentele baten en lasten komen per saldo uit op € 55.000 positief. De belangrijkste post is de vrijval van programmagelden van € 62.000 die al sinds 2005 op de balans stonden als een nog te betalen bedrag.

Omschrijving		Begroting na 1e wijziging/ Jaarplan	2e wijziging / Burap	Begroting na 2e wijziging	Realisatie 2017	Realisatie t.o.v. Begroting
Bedrijfsvoering / PIOFAH	Huisvesting	57		57	53	4
	ICT	50		50	35	15
	Facilities	18		18	11	7
	Financiën en Planning en Control	77		77	87	-10
	Personeel en Organisatie	38		38	41	-3
Lasten Bedrijfsvoering/ PIOFAH		240	0	240	228	12
Formatie	Kernformatie	894		894	907	-13
	Overige personele kosten	30		30	36	-6
Lasten Kernformatie		924	0	924	943	-19
Fictie	Fictiekosten	186	13	199	218	-19
Lasten Tijdelijke frictiekosten		186	13	199	218	-19
Financiering	Rentekosten	159		159	159	
Lasten Financiering		159	0	159	159	0
Incidentele lasten				0	-51	51
Incidentele lasten		0	0	0	-51	51
Totaal lasten bedrijfsvoering en regiobijdragen		1.509	13	1.522	1.496	26
Financiering	Rentebaten				3	3
Baten financiering		0	0	0	3	3
Incidentele baten					26	26
Incidentele baten		0	0	0	26	26
Regiobijdragen	Bijdragen gemeenten	2.024		2.024	2.024	
Regiobijdragen		2.024	0	2.024	2.024	0
Totaal baten bedrijfsvoering en regiobijdragen		2.024	0	2.024	2.052	28
Storting in reserves	Frictiereserve		339	339	339	
Totaal stortingen reserves		0	339	339	339	0
Onttrekking aan reserves	Reserve Buitenring	159		159	159	
	Frictiereserve	226	13	239	239	
Totaal onttrekkingen aan reserves		385	13	398	398	-0
Saldo a bedrijfsvoering en regiobijdragen		900	-339	561	615	54

Vanuit het programma bedrijfsvoering en regiobijdragen is de bijdrage aan het rekeningresultaat € 54.000 positief. Dit is de resultante van een voordeel van € 77.000 aan incidentele lasten en baten en een nadeel op bedrijfsvoering, loonkosten en frictiekosten van € 23.000.

5 Gemeenschappelijke Diensten (GBRD)

Op het programma gemeenschappelijke diensten worden de baten en lasten verantwoord van de voormalige GBRD.

In het kader van de jaarrekening 2016 is in mei 2017 een prognose gemaakt van de nog te maken desintegratie- en frictiekosten in verband met de overgang van taken van de GBRD naar BsGW

De prognose die was opgesteld op basis van de toen bekende gegevens en de overeen gekomen berekeningsmethodiek, kwam erop neer dat de kosten voor de desintegratie en frictie totaal € 0,7 miljoen hoger zouden uitvallen dan geraamd in 2013. In lijn daarmee is in de jaarrekening 2016 een schuld opgenomen van € 0,7 miljoen. Daar tegenover is ook een vordering op de ex-GBRD gemeenten opgenomen van € 0,7 miljoen. Op het resultaat van Parkstad had dat geen invloed. Wel op dat van de 6 gemeenten.

In onderstaande tabel is een financieel overzicht opgenomen over de periode 2014-2017 van de afwikkeling van de overdracht van de taken van de voormalige GBRD aan BsGW.

Kosten	Raming 2014-2017	Realisatie t/m 2016	Realisatie 2017	Realisatie t/m 2017	Restant per 31-12-2017
Desintegratiekosten	707	710	16	726	- 19
Tijdelijke kosten BsGW	3.826	3.409	135	3.544	282
Frictiekosten	5.435	5.735	304	6.039	- 604
Bijstelling prognose frictiekosten mei 2017	707				707
Totaal kosten	10.675	9.854	455	10.309	366

Dit betekent dat van de extra geraamde kosten van mei 2017 ad € 707.000 nog een bedrag beschikbaar is van € 366.000. Bovendien is nog een bedrag beschikbaar in de frictiereserve GBRD van € 62.000. In de paragraaf risico-analyse worden de nog beschikbare middelen afgezet tegen de concreet nog te betalen bedragen en de risico's.

Daarnaast zijn in de jaarrekening 2017 de volgende reserves en voorzieningen opgenomen in verband met de afwikkeling van GBRD.

Reserves	Saldo ultimo 2016	Mutaties 2017	Saldo ultimo 2017
Egalisatie frictiekosten GBRD	62		62
Totaal reserves	62		62
Voorzieningen			
Voorziening voormalig personeel GBRD	210	- 27	183
Totaal voorzieningen	210	-27	183

Toelichting op de realisatiecijfers 2016

Desintegratiekosten

In 2017 bedroegen de desintegratiekosten € 16.000. Dit bedrag bestaat uit een vergoeding voor desintegratiekosten aan Parkstad (€ 10.000) en kosten voor de afhandeling van oude jaren (€ 6.000). In 2017 zijn de werkzaamheden door BsGW voor de afhandeling van de oude jaren - na discussie hierover met BsGW – gedurende heel 2017 gecontinueerd..

Tijdelijke kosten BsGW

In 2017 bedroegen de bijdragen aan BSGW voor tijdelijke kosten € 135.000. Daarnaast was al in de jaarrekening 2016 een bedrag verantwoord van € 415.000 dat betrekking had op 2017. Het netto bedrag van € 270.000 bestaat uit de netto bijdrage voor de founding fathers van € 270.000 minus een bedrag van € 135.000 dat terugontvangen is in het kader van de afrekening van het 1-biljet project.

Frictiekosten

De frictiekosten bedroegen in 2017 € 304.000. Dit bedrag bestaat uit:

- Een bijdrage aan BsGW van € 45.000 als vergoeding voor frictiekosten.
- Een bijdrage aan BsGW van € 247.000 voor de loonkosten 2017 van tijdelijk bovenformatief personeel dat in afwachting van plaatsing op een reguliere functie bij BsGW al in dienst is genomen door BsGW.
- De definitieve afrekening voor de loonkosten 2016 bovenformatief personeel, waardoor een bedrag van € 21.000 is terug ontvangen.
- Kosten wegens het nog lopende proces inzake het ontslag van één ex-medewerker GBRD ad € 33.000. In februari 2018 is Parkstad in het gelijk gesteld, met dien verstande dat de ex-medewerker eervol ontslag wordt verleend per 1 februari 2015 en dat er sprake is van verwijtbare werkloosheid. De financiële effecten van de uitspraak en de mogelijke risico's worden toegelicht in de risicoparagraaf.

In 2017 is een bedrag van € 1.351.000 gefactureerd aan de gemeenten (dit is inclusief het in 2017 geraamde extra benodigde bedrag van € 707.000 en € 1.008.000 aan BsGW. Daarmee zijn in principe alle te ontvangen bijdragen gefactureerd.

6 Paragrafen

Voor de gemeenschappelijke regeling Parkstad zijn alleen de paragrafen Financiën, Weerstandsvermogen en Risicobeheersing, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing. Dit betekent dat er geen paragrafen zijn opgenomen voor Lokale Heffingen, Onderhoud Kapitaalgoederen, Verbonden Partijen en grondbeleid.

6.1 Financiën

Inleiding

De begroting 2017 is op 15 juni 2016 vastgesteld door het algemeen bestuur. In 2017 zijn door het algemeen bestuur 2 begrotingswijzigingen vastgesteld:

1. De eerste wijziging (1 februari 2017) naar aanleiding van het vaststellen van het jaarplan 2017 met daarin de verdeling van de werkbudgetten 2017 over de bestuurscommissies en het dagelijks bestuur, de onttrekking aan de reserve werkbudgetten en de frictiereserve voor de bekostiging van activiteiten, het opnemen van de middelen en de bestemming van de gelden uit hoofde van de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling, het opnemen van de gelden voor de activiteiten van de administratieve ontzorging van het zonnepanelenproject
2. De tweede wijziging (11 oktober 2017) naar aanleiding van de bestuursrapportage 2017 met onder andere de bestemming van het financiële resultaat 2016, het opnemen van ramingen voor projecten waarvoor extern middelen beschikbaar zijn gekomen.

De begroting 2017 was (ook na de begrotingswijzigingen) sluitend. Het rekeningresultaat is € 43.000 positief.

Lasten, baten en reservemutaties per programma

In tabel 6.1 is een (geconsolideerd) overzicht opgenomen van de lasten en baten per programma, inclusief GBRD en van de reserve mutaties. In de tabel worden de bedragen weergegeven volgens de begroting 2017 na 1^e wijziging op basis van het jaarplan 2017, na 2^e wijziging 2016, op basis van de bestuursrapportage, de realisatie 2017 en de afwijkingen tussen de per ultimo 2017 vigerende begroting en de realisatiecijfers.

Tabel 6.1 Geconsolideerd overzicht budgetten en bestedingen 2017 (bedragen x € 1.000)

Baten / Lasten Mutaties in reserves	Programma	Begroting na 1 ^e wijziging 2017	Begroting na 2 ^e wijziging 2017	Realisatie 2017	Resultaat t.o.v. Begroting
Lasten	Kerntaken	4.770	7.308	8.018	-710
	Gemeenschappelijke diensten	1.980	1.980	948	1.032
	Flexibele schil	502	703	482	221
	Bestuur, Bedrijfsvoering en Regiobijdragen	1.509	1.522	1.496	26
Totaal lasten programma's		8.762	11.514	10.944	569
Baten	Kerntaken	3.880	6.446	7.204	758
	Gemeenschappelijke diensten	1.980	1.980	948	-1.032
	Flexibele schil	502	703	482	-221
	Bestuur, Bedrijfsvoering en Regiobijdragen	2.024	2.024	2.052	28
Totaal baten programma's		8.387	11.154	10.687	-466
Exploitatieresultaat		-375	-360	-257	103
Toevoegingen reserves	Kerntaken	400	428	428	0
	Gemeenschappelijke diensten	0	0	0	0
	Flexibele schil	0	0	0	0
	Bestuur, Bedrijfsvoering en Regiobijdragen	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves		400	428	428	0
Onttrekkingen reserves	Kerntaken	390	390	330	-60
	Gemeenschappelijke diensten	0	0	0	0
	Flexibele schil	0	0	0	0
	Bestuur, Bedrijfsvoering en Regiobijdragen	385	398	398	-0
Totaal onttrekkingen reserves		775	788	728	-60
Rekeningresultaat		0	0	43	43

Uit tabel 6.1 blijkt dat de lasten in 2017 uitkomen op € 10,9 miljoen. Het begrote bedrag was € 11,5 miljoen. De baten zijn € 10,7 miljoen (begroot € 11,1 miljoen). Per saldo wordt € 0,3 miljoen onttrokken aan de reserves (storting € 0,4 miljoen; onttrekking € 0,7 miljoen). Het uiteindelijke resultaat in 2017 is € 43.000 positief. In de bestuursrapportage 2017 werd een resultaat geraamd van € 0.

Analyse afwijkingen tussen jaarrekening en begroting

De afwijkingen tussen de werkelijke baten en lasten en de geraamde baten en lasten volgens de gewijzigde begroting zijn als volgt in hoofdlijnen te verklaren:

1. Kerntaken

De lasten van het programma kerntaken zijn € 702.000 hoger dan begroot. Dit bedrag is een saldo van lagere uitgaven binnen de werkbudgetten (€ 68.000 lager) en hogere kosten voor projecten en activiteiten die gefinancierd zijn door derden, die niet in de begroting waren opgenomen (€ 758.000), waarvan € 639.000 betrekking heeft op BDU). Een aantal relatief kleine afwijkingen leiden tot € 6.000 hogere lasten.

Tegenover de hogere kosten van projecten gefinancierd door derden (€ 758.000) staan baten van dezelfde omvang.

2. Gemeenschappelijke Diensten

Bij het programma gemeenschappelijke diensten zijn zowel de baten als de lasten lager dan geraamd in de begroting. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat een aantal opbrengsten en kosten in 2017 direct verrekend is met nog te ontvangen en nog te betalen posten op de balans.

3. Flexibele schil

Bij het programma flexibele schil is er zowel bij de baten en lasten een onderschrijding van € 221.000. De oorzaak daarvan is dat het 2^e deel van de eerste tranche van het zonnepanelentraject, waarvoor inmiddels facturen zijn verstuurd, worden verantwoord in 2018 in plaats van 2017.

4. Bedrijfsvoering en Regiodagen

De lasten van dit programma zijn € 26.000 lager dan begroot. Dit is het saldo van lagere bedrijfsvoeringskosten van € 12.000 ten opzichte van het budget en hogere loonkosten (€ 19.000) en hogere frictiekosten (€ 19.000). Vrijvallende middelen uit voorgaande jaren (€ 52.000 positief) maken het beeld compleet.

5. Vennootschapsbelasting

Op basis van een inventarisatie van activiteiten is geconcludeerd dat Parkstad niet vpb-plichtig is. De checklist wordt in 2018 afgestemd met de belastingdienst.

6. Onvoorzien

In 2017 is geen beroep gedaan op de post onvoorziene uitgaven.

In de begroting is uitgegaan van een volledige besteding van de werkbudgetten, inclusief de daarvoor beschikbare reserves. In 2017 is daarvan een bedrag van € 68.000 niet besteed. Dit bedrag wordt dan ook niet onttrokken aan de reserves (en voor besteding doorgeschoven naar 2018). Voor het rekeningresultaat 2016 zijn hierdoor de afwijkingen in de bestedingen van de werkbudgetten neutraal (lagere lasten en lagere bijdragen uit reserves).

Samenvattend levert dit de volgende analyse op van het rekeningresultaat 2017.

Herkomst van rekeningresultaat 2017	Bedrag x € 1.000
➤ Overlopende kosten lobby 2016	- 12
➤ Bedrijfsvoering en formatie	- 14
➤ Frictiekosten	- 18
➤ Vrijval deel voorziening dubieuze debiteuren	25
➤ Incidentele vrijvallende programmagelden voorgaande jaren	62
Rekeningresultaat 2017	43

In de inleiding en samenvatting is het voorstel tot resultaatbestemming opgenomen.

Projectbudgetten

In de administratie van Parkstad zijn projectbudgetten opgenomen. Projectbudgetten ontstaan op het moment dat bestuurscommissies of het dagelijks bestuur besluiten tot het instellen van een project en daaraan middelen toewijzen uit hun werkbudget dan wel doordat er van derden middelen voor activiteiten worden toegekend. Storting van middelen in projecten wordt verantwoord via de begroting.

Omschrijving	31-12-2016	Uitgaven	Inkomsten	31-12-2017
Interreg projecten	266	15	25	277
Businesscases Herstructurering	11.416	2.408	6	9.014
Projecten Bestuurscommissie Ruimte	484	387	279	375
Projecten Bestuurscommissie Mobiliteit	51	174	115	-8
Projecten Bestuurscommissie Wonen en Herstructurering	1.697	186	1.168	2.679
Projecten Bestuurscommissie Economie en Toerisme	435	1.057	1.067	446
Projecten Regiofonds	2.504	1.783	903	1.623
Projecten Dagelijks Bestuur / Projecten DU-Bevolkingsdaling	1.250	754	2.060	2.556
Projecten Dagelijks Bestuur / Regiodeal	0	2	85	83
Projecten BDU	3.309	779	2.886	5.415
Totaal	21.412	7.545	8.593	22.460

Uit de tabel blijkt, dat in financiële zin de werkvoorraad is toegenomen met € 1,0 miljoen. In de projecten is eind 2017 een bedrag aan werkvoorraad opgenomen van € 22,4 miljoen.

Ultimo 2016 was het aandeel van projecten van voor de transitie € 17,1 miljoen. Dit aandeel is in 2017 teruggelopen met een bedrag van € 3,3 miljoen tot een niveau van € 13,8 miljoen. Dit betreft de interreg-projecten, de businesscases, de projecten regiofonds en de BDU-projecten van voor 2014.

Het aandeel van projecten van de bestuurscommissies is gestegen van € 2,6 miljoen naar € 3,5 miljoen. Deze toename kan volledig worden verklaard door het DU-project Aanpak particulier Bezit, waarvoor in 2017 middelen zijn toegekend, maar nog geen uitgaven zijn verantwoord.

De BDU-middelen van na 2014 bedragen ultimo 2017 € 3,8 miljoen.

6.2. Reserves en voorzieningen

6.2.1 Reserves

In tabel 6.2 is een overzicht opgenomen van de reserves per ultimo 2016 en 2017 en de mutaties in 2017. Uit de tabel blijkt dat de omvang van de reserves in 2017 is afgenomen met € 0,3 miljoen.

Tabel 6.2 Reserves in 2017 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo 31-12-2016	Geraamde mutaties 2017		Bestemming resultaat voorgaand boekjaar		Mutaties t/m 2017		Saldo 31-12-2017
		Toe- voeging	Ont- trekking	Toe- voeging	Ont- trekking	Toe- voeging	Ont- trekking	
Algemene reserve Parkstad	115							115
Saldo van baten en lasten 2016	1.236				1.236			-
Saldo van baten en lasten 2017						42		42
Totaal algemene reserves	1.351	0	0	0	1.236	42	0	157
Decentralisatie Uitkering	-			30		28		58
Egalisatie frictiekosten GBRD	62							62
Egalisatie frictiekosten Parkstad	859		279	339			279	919
Programmareserve EFRO	-			859				859
Ringwegen	2.981	400	159			400	159	3.222
Sloopfonds	-							-
Städte Region Aachen / EGTS	8							8
Stortplaatsen	65							65
Werkbudget Algemeen Bestuur	347		350	8			290	65
Werkgelegenheidsfonds	36		-				-	36
Totaal bestemmingsreserves	4.357	400	788	1.236	-	428	728	5.293
Totaal Eigen vermogen	5.708	400	788	1.236	1.236	470	728	5.450

De algemene reserve heeft een omvang van € 115.000. Deze reserve fungeert als een post onvoorzien. Het dagelijks bestuur is bevoegd om de algemene reserve als dekkingsmiddel aan te wenden voor uitgaven met een incidenteel karakter. Uitgaven waarvoor geen dekking kan worden gevonden binnen geautoriseerde budgetten en die kunnen worden aangemerkt als onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Wanneer het dagelijks bestuur van deze bevoegdheid gebruikmaakt, legt ze daarover in de eerstvolgende bestuursrapportage c.q. het eerstvolgende jaarverslag verantwoording af. In 2017 is van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt.

De deelnemende gemeenten hanteren het uitgangspunt dat een eigen weerstandsvermogen voor Parkstad niet nodig is om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen om taken voort te zetten. Dit risico wordt – op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen - gedragen door de deelnemende gemeenten. Dat houdt automatisch in dat Parkstad alleen dient te beschikken over enige financiële armslag om tussentijdse financiële calamiteiten uit de eigen begroting af te kunnen dekken. Een algemene reserve van € 115.000 voldoet aan dit criterium. Dit uitgangspunt is in 2011 geëxpliciteerd in de notitie 'Risiko's en weerstandcapaciteit Stadsregio Parkstad Limburg'.

Bestemmingsreserves

Het is staand beleid om programmagelden, die in enig jaar niet worden besteed, beschikbaar te houden voor programma activiteiten in het daaropvolgende jaar. In overeenstemming hiermee heeft het algemeen bestuur op 12 oktober 2016 besloten:

1. tot het instellen van een reserve werkbudget Algemeen Bestuur (en de afzonderlijke reserves op te heffen);
2. de in enig jaar niet bestemde middelen van de werkbudgetten van de bestuurscommissies en het dagelijks bestuur toe te voegen aan de reserve werkbudget Algemeen Bestuur.

In lijn daarmee is een lager bedrag onttrokken aan de reserve werkbudgetten dan begroot, aangezien ook een lager bedrag dan begroot in 2017 ten laste van de werkbudgetten is bestemd.

In 2017 is een beroep gedaan op de reserve egalisatie frictiekosten conform de begroting (€ 279.000). De werkelijke kosten voor activiteiten waarvoor de frictiereserve zou worden ingezet waren in 2017 € 30.000 hoger (overlopende kosten lobby 2016 € 12.000 en hogere frictiekosten 2017 € 18.000). Het niet gedekte deel van deze kosten komt tot uiting in het rekeningresultaat 2017.

In de jaren 2018 en 2019 wordt een beroep gedaan op de frictiereserve van € 805.000.

1. In 2018 en 2019 wordt de structurele uitbreiding van de formatie (2,0 fte) van het Parkstadbureau gedekt uit de frictiereserve. Het beroep op de frictiereserve is € 360.000 (2 x € 180.000).
2. Ook de structurele activiteiten voor lobby (€ 40.000 per jaar worden gedurende de jaren 2018 en 2019 gedekt uit de frictiereserve (totaal € 80.000).
3. In 2018 en latere jaren is er nog sprake van transitie en frictiekosten. De totale kosten daarvan zijn gecijferd € 225.000.

Totaal wordt een beroep voorzien op de frictiereserve van € 665.000. Het saldo van de frictiereserve per 31-12-2017 € 919.000 laat dit toe. Ook indien in het kader van de resultaatbestemming een bedrag van € 19.000 wordt onttrokken aan de frictiereserve. Zoals uit onderstaande tabel blijkt zou dan een bedrag resteren van € 235.000. In de risicoparagraaf wordt hier nog nader op ingegaan.

Beroep op frictiekosten na 2017	Beschikbaar	Verwachte uitgaven na 2017	Restant
Beschikbaar bedrag	900		
<ul style="list-style-type: none"> • Reserve frictiekosten per 31-12-2015 • Bijdrage in resultaat 2017 nog te bestemmen) 	919 - 19		
Verplichtingen / risico's		225	
<ul style="list-style-type: none"> • Extra loonkosten op basis van Sociaal Plan (2 medewerkers) • Incidentele transitie en frictiekosten 		145 80	
Voorstel opgenomen in begroting 2018 -2021 inzake incidentele dekking <u>gedurende 2 jaren</u> . Definitieve besluitvorming bij vaststelling begroting 2018		440	
<ul style="list-style-type: none"> • 1,0 fte communicatie, promotie en de voorbereiding en ondersteuning van de regiodagen en raadsinformatiebijeenkomsten • Lobby • 1,0 fte Programma ondersteuning Economie en Toerisme. 		170 80 190	
Totaal	900	665	235

De storting in en de onttrekking aan de reserve Buitenring is conform de begroting.

6.2.2 Voorzieningen

De voorzieningen dienen ter dekking van concrete risico's, voor het egaliseren van kosten over verscheidene jaren en voor het verantwoorden van gelden van derden met een specifiek bestedingsdoel, waarvan de besteding jaar overschrijdend is. In tabel 6.3 zijn de mutaties en saldi van de voorzieningen weergegeven.

Tabel 6.3 Voorzieningen in 2017 (bedragen x € 1.000).

Voorziening	Saldo 31-12-2016	Geraamde mutaties 2017		Mutaties Jaarrekening 2017			Saldo 31-12-2017
		Toe- voeging	Aan- wending	Toe- voeging	Aan- wending	Vrijval	
Financiële Arrangementen	21				7	14	-
Instandhouding financieel systeem	11						11
Voormalig personeel GBRD	166		36		27		139
Totaal voorzieningen	198	-	36	-	34	14	150

De omvang van de voorzieningen is in 2017 gedaald van € 0,2 miljoen naar € 0,1 miljoen.

In 2018 wordt een beroep gedaan op de voorziening instandhouding financieel systeem voor het onderhoud van het financieel systeem en uitbouw naar een systeem van managementinformatie.

6.2.3 Financiële Kengetallen

Met ingang van de jaarrekening 2016 / begroting 2018 dient in de paragraaf weerstandsvermogen / reserves en voorzieningen een set van financiële kengetallen te worden opgenomen. Deze kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte;
5. Belastingcapaciteit

De kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn voor Parkstad niet aan de orde. De drie relevante kengetallen worden hieronder weergegeven.

Kengetal	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	67,3%	64,8%	58,9%
Solvabiliteitsratio	44,7%	42,2%	46,7%
Structurele exploitatie	101,8	100,0%	100%

Netto Schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Parkstad ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Ter duiding van het kengetal geeft de VNG aan dat een kengetal boven de 100 een aanleiding voor alertheid is, een waarde boven de 130 is een signaal om in te grijpen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Parkstad in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Parkstad zit daar ruim boven.

Structurele exploitatie

Door het zuiveren van de incidentele lasten en baten en de mutaties uit/naar reserves, ontstaat het beeld in hoeverre er sprake is van een structureel sluitende begroting. De structurele lasten en baten worden in dit kengetal uitgedrukt als percentage van de totale baten (voor mutaties reserves) van het betreffende jaar. Een percentage kleiner dan of gelijk aan 100% betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

6.2.4 Risicobeheersing

Op 30 november 2011 heeft het Parkstad-bestuur ingestemd met de notitie 'Risiko's en Weerstandscapaciteit Stadsregio Parkstad Limburg'. Op 19 december 2011 heeft de Parkstadraad de notitie voor kennisgeving aangenomen. De notitie had als doel inzicht te verschaffen in de risico's die de deelnemende gemeenten lopen via de gemeenschappelijke regeling Stadsregio Parkstad Limburg. Dat de deelnemende gemeenten uiteindelijk risicodragers zijn voor de continuïteit van het regiobureau ontslaat het regiobureau niet van de plicht tot een adequaat risicomanagement. Risicomanagement handelt over het rationeel beheersen van de risico's. Voorwaarde daarvoor is het op systematische wijze inzicht verkrijgen in de risico's die het regiobureau loopt: de risicoanalyse.

De Risiconotitie vormt de basis voor de risicobeheersing. Via de paragrafen risicobeheersing in de begroting, bestuursrapportage en jaarstukken wordt ingegaan op de beheersing van risico's die in het risicomanagement bijzondere aandacht behoeven.

Dit zijn thans:

1. Transitie- en frictiekosten regiobureau na 2017
2. Inzetten van personele capaciteit op tijdelijke projecten.
3. Kosten bedrijfsvoering
4. Frictiekosten GBRD
5. Aandachtspunten uit de managementletter van de accountant naar aanleiding van de tussentijdse controle eind 2016.

Transitie en frictiekosten Regiobureau na 2017

Na 2017 zullen eruit hoofde van de transitie nog frictiekosten gemaakt worden. Te verwachten kosten zijn:

- Salarisgaranties conform het Sociaal Plan. Deze kosten voor 2 medewerkers in dienst van Parkstad worden geraamd op € 145.000.
- In 2018 zullen nog een aantal kosten gemaakt moeten worden in verband met het op orde brengen van de arbeidsomstandigheden. Het budget voor de bedrijfsvoering laat het doen van deze eenmalige investeringen niet toe.
- In 2018 worden de laatste activiteiten op het terrein van bedrijfsvoering (hrm en planning en control) omgezet van inhuur naar eigen personeel. In verband met de overdracht en daardoor de korte tijd voor dubbele bezetting zullen er eenmalig extra kosten zijn.
- Er is ook nog een aantal grote projecten van voor de transitie dat eind 2017 nog niet is afgehandeld. Het gaat dan met name om de businesscases, BIHTS en oude BDU-jaren. In die projecten is nog een bedrag van € 13,3 miljoen opgenomen. Ook in 2018 zal dat nog personele capaciteit vergen waarin in de formatie van Parkstad niet is voorzien.

Inzetten van personele capaciteit op tijdelijke projecten

Buiten de kernformatie wordt 0,5 fte vaste bezetting gedekt uit de flexibele schil (i.c. voor AG Charlemagne). Als deze dekking zou wegvallen komen de frictiekosten ten laste van Parkstad. De jaarlijkse loonkosten bedragen € 35.000. Indien dit risico zich zou manifesteren, moeten activiteiten worden ondernomen om de dan ontstane boventaligheid ongedaan te maken.

Daarnaast is – voor een belangrijk deel in gang gezet door de bestuurscommissies – sprake van een ontwikkeling dat binnen de Parkstadorganisatie activiteiten worden uitgevoerd met (gedeeltelijk) tijdelijke externe financiering. Voorbeelden zijn Streetwise, de administratieve ontzorging zonnepanelen, uitvoeringsplan retail en Superlocal. Voor de uitvoering van die activiteiten worden (veelal tijdelijk) mensen in dienst genomen.

Door de wet zijn er regels gesteld over de duur van tijdelijke contracten. Dit kan ertoe leiden dat zuiver op juridische gronden een tijdelijk dienstverband moet worden beëindigd, terwijl activiteiten doorlopen en er noodgedwongen een breuk optreedt in de beschikbaarheid van ervaring en expertise.

Het vast aannemen van medewerkers voor tijdelijke projecten zou echter het risico met zich mee kunnen brengen dat op enig moment de dekking daarvoor (gedeeltelijk) wegvalt. Dat zou kunnen betekenen dat niet gedekte kosten moeten worden overbrugd. Dan wel dat er maatregelen moeten worden genomen om de extra personele capaciteit terug te brengen. Met andere woorden er zijn voordelen in de vorm van continuïteit, kwaliteit en kosten aan het vast in dienst nemen van projectmedewerkers. Daartegenover staan

risico's indien tijdelijke financieringsstromen gedurende een periode onvoldoende zijn om structurele personele kosten te dekken c.q. er maatregelen nodig zijn om de structurele bezetting terug te brengen. Parkstad beschikt niet over een reserve noch over een budget binnen de bedrijfsvoering om dit soort risico's op te vangen. Het afzonderen van een deel van het restant van de frictiereserve als bedrijfsvoeringreserve zou in deze leemte kunnen voorzien.

Het is te overwegen deze problematiek aan de orde te stellen voorafgaande aan de afwikkeling van de frictiereserve in 2019.

Kosten bedrijfsvoering

Op 27 november 2013 is het stappenplan 'toekomst regionale samenwerking' door het Parkstad-bestuur als uitgangspunt vastgesteld voor de transformatie van Parkstad. Gelijktijdig werd aan de directie van het Parkstad-bureau opdracht gegeven het stappenplan uit te voeren binnen de vastgestelde financiële kaders. Onderdeel van dit stappenplan vormde de uitbesteding van de bedrijfsvoering van Parkstad aan één van de aangesloten gemeenten. Voorwaarde daarbij was dat de materiële kosten voor de bedrijfsvoering en huisvesting gereduceerd zouden worden van € 784.000 naar € 265.000 (een besparing van € 519.000).

Medio 2014 is hiervoor een offerte-traject in gang gezet. Echter geen van de (van 3 gemeenten) ontvangen bleek passend. Daarop is de bedrijfsvoering in te vullen via een mix van uitbesteden van taken op het terrein van huisvesting, facilitaire dienstverlening, administratie en ICT in combinatie met het in beperkte mate in eigen beheer uitoefenen van taken die dicht bij het primaire proces staan (officemanagement, hrm en controlling).

Het structurele budget voor de bedrijfsvoering bedraagt – na overheveling van gelden naar de formatie in verband met het uitvoeren van taken in eigen beheer – nu € 183.000. De werkelijke kosten zijn circa € 40.000 hoger. Het verschil is in 2017 gedekt door een bedrag van circa € 40.000 (op basis van € 10.000 per fte) door te berekenen aan extern gefinancierde projecten. Dit is een vergoeding voor zowel de variabele kosten als voor de vaste kosten in de sfeer werkplekken, administratie, personele zorg en faciliteiten. Door de doorbelasting van kosten in 2017 aan tijdelijke projecten is het (structurele) tekort op de bedrijfsvoering van € 40.000 gedekt en is voorkomen dat aanvullend een financieel beroep moest worden gedaan op de deelnemende gemeenten. Het risico blijft echte aanwezig dat er in de toekomst zich onvoldoende projecten aandienen om in voldoende mate een deel van de vaste bedrijfsvoeringkosten door te belasten. Dat zou dan leiden tot een tekort in de dekking van de kosten voor de bedrijfsvoering.

Frictiekosten GBRD

Voor wat betreft de ex-GBRD zijn er nog drie risico's;

1. De tijdelijk boventalligen. Volgens een voorlopige opgave van BsGW zijn er per 31-12-2017 nog 4,7 fte aan boventalligen die ten laste van de Libel-gemeenten komen. Hiervan maakt 3,8 fte gebruik van de stimuleringsregeling. De verwachting is dat eind 2018 het voltallige aantal boventalligen is ingedaald in de formatie van BsGW en dat er dan ook geen kosten meer zullen zijn. De kosten in 2018 worden nog geraamd op € 191.000.
2. De afwikkeling van de erfenis voor de "oude jaren" is een proces dat zich verder volledig afspeelt tussen de gemeenten en BsGW. Hiervoor verwacht Parkstad geen kosten meer te maken.
3. In februari 2018 is de uitspraak ontvangen van het proces bij de Centrale Raad van Beroep inzake het ontslag van een ex-medewerker van GBRD. Parkstad heeft het proces gewonnen, met dien verstande dat de ex-medewerker eervol ontslag wordt verleend per 1 februari 2015 en dat er sprake is van verwijtbare werkloosheid. Over de periode februari 2015 tot en met maart 2017 heeft deze medewerker een WW-uitkering gekregen die volledig verhaald is op Parkstad (kosten € 45.000). Op basis van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep zal het UWV een uitspraak moeten doen of de WW uitkering terecht is toegekend. Dat kan betekenen dat Parkstad het bedrag van € 45.000 krijgt teruggestort. Tegen de uitspraak van het UWV kan bezwaar en beroep worden aangetekend, zowel door Parkstad als door de ex-medewerker. Dat kan weer leiden tot nieuwe proces- en advocaatkosten.

Managementletter accountant

Op basis van de interim controle 2017 door de accountant (uitgevoerd in november 2017) heeft de accountant een managementletter opgesteld. Deze bevat een aantal bevindingen en aanbevelingen. In het kader van de risicoanalyse wordt hierop kort ingegaan:

- Parkstad heeft gronden in eigendom, waarvan het eigendom is ontstaan vanuit het voormalige recreatieschap. Inmiddels is op basis van data van het Gegevenshuis een inventarisatie gemaakt. Het betreft eigendommen zonder of zonder noemenswaardige economische waarde.
- Door de beperkte omvang van Parkstad is op sommige onderdelen binnen de financiële processen functievermenging. Het risico dat dit met zich meebrengt wordt beperkt door een aantal mitigerende maatregelen. De accountant heeft geconstateerd dat aanvullende maatregelen zijn getroffen in de vorm van autorisatie interne controle. Volledige functiescheiding blijft met de huidige omvang niet haalbaar.
- Parkstad heeft nog geen frauderisico-analyse uitgevoerd. Dit zal worden opgepakt in maart 2018.
- Parkstad heeft een inventarisatie verricht in het kader van belastingplichtige activiteiten. De conclusie daarvan is dat Parkstad niet vpb-plichtig is. De accountant adviseert deze inventarisatie te formaliseren met overwegingen door het inschakelen van een specialist en de uitkomsten te delen met de belastingdienst. Inmiddels is een gesprek geweest met een specialist die handreikingen voor een inventarisatie met overwegingen heeft aangereikt. De inventarisatie zelf moet nog worden uitgevoerd.
- De accountant vraagt aandacht voor het naleven van nationale en Europese aanbestedingsgrenzen een met name de toetsing aan de 48-maandstermijn voor aanbestedingen op leveranciersniveau. De analyse zal worden gemaakt bij de jaarrekeningcontrole.

6.3 Financiering

Voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden zijn kaders gesteld in de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO). Onder de treasuryfunctie vallen onder andere het geldstromenbeheer, het saldobehaar, liquiditeitsbeheer, financiering, uitzetting van gelden en renterisicobeheer. Parkstad heeft de navolgende instrumenten op het gebied van treasury, te weten het treasurystatuut en de financieringsparagraaf in de begroting, de bestuursrapportages en het jaarverslag. In het treasurystatuut zijn uitgangspunten en kaders opgenomen ten aanzien van het risicobeheer inzake uitgezette gelden, het renterisicobeheer, het koersrisicobeheer, het kredietrisicobeheer, het intern liquiditeitsbeheer en het valutarisicobeheer. Vanaf eind 2013 is door het rijk het Schatkistbankieren ingevoerd, dat als wetswijziging in de wet FIDO is opgenomen. Met de gevolgen van het Schatkistbankieren dient rekening te worden gehouden bij financieringsvraagstukken van de lokale overheid.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is de norm, gesteld in de Wet Fido, voor het maximum bedrag waarmee de Stadsregio de bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2 % van het totaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves.

Berekening Kasgeldlimiet	2017
Omvang jaarrekening 2017	10,9 miljoen
Toegestane kasgeldlimiet %	8,2 %
Toegestane kasgeldlimiet 2018	894.000

De liquiditeitspositie van Parkstad is zodanig dat in 2017 geen beroep is gedaan op kasgeldfinanciering. Aan het slot van deze paragraaf is in het kader van de bepalingen in de Wet Financiering Decentrale Overheden de toetsing van de kasgeldlimiet in 2017 (per kwartaal) opgenomen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente en de daarmee samenhangende rentelasten. Een rentelast kan stijgen bij herfinanciering of renteherziening van een lening. In 2017 heeft geen renteherziening of herfinanciering van lopende leningen plaats gevonden. verwacht. Parkstad heeft aldus in 2017 de renterisiconorm niet overschreden.

De vaste schuld van Parkstad heeft uitsluitend betrekking op de voorfinanciering van de Buitenring. De omvang van de lening was per 1-1-2017 € 3,9 miljoen en wordt berekend over de vaste schuld.

Berekening Renterisiconorm	1-1-2017
Stand van de vaste schuld per 1-1-2017	3,9 miljoen
Renterisiconorm in %	20 %
Renterisiconorm 2017	780.00

Gelet op het feit dat in 2017 geen sprake was van herfinanciering of renteherziening is de renterisiconorm voor Parkstad louter van theoretisch belang.

Schatkistbankieren

Vanwege het Schatkistbankieren is het tijdelijk tegen rente uitzetten van overtollige middelen niet mogelijk. Voordelige financieringsresultaten als gevolg van tijdelijke overliquiditeit zijn daardoor nagenoeg uitgesloten. Alle liquide middelen worden dagelijks door de Schatkist afgeroomd en de renteopbrengst van een eventueel 'spaarsaldo' bij de schatkist is voornamelijk nagenoeg nihil. De maximaal toegestane liquiditeit op de eigen rekening van Parkstad was in 2017 als gevolg van de regels van het Schatkistbankieren € 250.000. Een dergelijk bedrag is nodig voor het reguliere betalingsverkeer en kan niet rentedragend worden uitgezet. Het prudent beleid met betrekking tot uitzettingen, zoals is opgenomen in het treasurywettelijk kader, bestaat daardoor voortaan uit het uitvoeren van het Schatkistbankieren.

EMU-Saldo

Het EMU-saldo (rekeningsaldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid (de Rijksoverheid, sociale fondsen en de decentrale overheden) van een bepaald land in een bepaald jaar. Er kan een tekort of een overschot op de begroting zijn. Decentrale overheden dienen het EMU-saldo te berekenen, zodat op macro niveau het EMU saldo voor Nederland kan worden bepaald. Het EMU saldo van de Stadsregio Parkstad Limburg voor de jaarrekening 2017 is in het volgende overzicht weergegeven .

	EMU Saldo (bedragen x € 1.000)	2017
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17).	- 257
+2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	0
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie.	- 48
-4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	0
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4.	0
+6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord.	0
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan).	0
+8	Baten bouwgrondexploitatie (niet op de exploitatie verantwoord).	0
-9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen.	0
-10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten).	0
-11	Verkoop van effecten (verwachte boekwinst).	0
	Berekend EMU saldo	-305

Toetsing kasgeldlimiet in 2017 per kwartaal

Kasgeldlimiet

Omvang begroting per 1 januari 2017 4.760.000

Kasgeldlimiet in procenten van de grondslag 8,20%

Kasgeldlimiet in bedrag 390

(Bedragen x EUR 1.000)

	REALISATIE				
	Kwartaal				Jaar
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	
Vlottende schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar	-168	-90	-295	0	-138
Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0	0
Totaal vlottende schuld	-168	-90	-295	0	-138
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar	0	0	0	1.614	404
Contante gelden in kas	-1	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	1.248	1.259	1.218	872	1.149
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	15.757	17.865	17.174	19.306	17.525
Totaal vlottende middelen	17.004	19.124	18.392	21.792	19.078
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	-17.172	-19.214	-18.687	-21.792	-19.216
Toegestane kasgeldlimiet	390	390	390	390	1.561
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	17.562	19.604	19.078	22.182	20.777

6.4 Bedrijfsvoering

In het programma bedrijfsvoering en regiobijdragen wordt ingegaan op de stand van zaken en de verantwoording over het gerealiseerde beleid ten aanzien van de bedrijfsvoering. Kortheidshalve wordt hier naar verwezen.